

ເລື່ອງນິທານ ແລະ
ຊັບພະຍາກອນ
ທຳມະຊາດ
ອ້ອມຕົວເຮົາ

ເລື່ອງນິທານ ແລະ
ຊັບພະຍາກອນ
ທຳມະຊາດ
ອ້ອມຕົວເຮົາ

“ໂຄງການສ້າງອຸປະກອນການສຶດສອນດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍນຳໃຊ້ຮູບແບບການເລົ່າເລື່ອງຂອງປະຊາຊົນ” ແມ່ນໝາຍຄວາມວ່າແນວໃດ?

ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ ເປັນບ່ອນທີ່ມີຊີວິດ ແລະ ວິຖີການດຳລົງຊີວິດໄດ້ກຳເນີດຂຶ້ນມາຈາກແຫລ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ປະກອບມີດຳນານເກົ່າແກ່ຫລາກຫລາຍຮູບແບບ, ລວມໄປເຖິງ ນິທານພື້ນບ້ານ, ຄຳສຸພາສິດ ແລະ ອື່ນໆ ແມ່ນມີຢູ່ອ້ອມຮອບທຳມະຊາດ, ຄົນເຮົາ ແລະ ສັດປະເພດຕ່າງໆ ເຊິ່ງໄດ້ສືບທອດປະຕິບັດກັນມາຫລາຍຍຸກສະໄໝ. “ເລື່ອງເລົ່າຂອງປະຊາຊົນ” ແມ່ນມີບົດບາດສຳຄັນໃນການຫລົກລ້ຽງການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນເກີນຂະໜາດ ຫລື ການບຸກເບີກ ແລະ ສ້າງໃຫ້ມີການປົກປ້ອງທຳມະຊາດໂດຍຜູ້ຢູ່ອາໄສເຂດທ້ອງຖິ່ນ. ໃນຊຸມປີຜ່ານມາ, ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ການຫລຸດລຸງຢ່າງໄວວາຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແມ່ນສາມາດເຫັນໄດ້ຢູ່ໃນເຂດພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ເນື່ອງຈາກ ການພັດທະນາເສດຖະກິດເພີ່ມຂຶ້ນ. ອົງການແມ່ຂອງວອທຊ໌ ໄດ້ທຳການຈົດບັນທຶກດຳນານເກົ່າແກ່ ແລະ ນິທານພື້ນບ້ານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ທຳມະຊາດ, ມະນຸດ ແລະ ສັດ, ແລະ ພະຍາຍາມທຳຄວາມເຂົ້າໃຈຕໍ່ກັບຄຸນຄ່າການສືບທອດພູມປັນຍາພື້ນບ້ານຂອງການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຈາກແມ່ນ້ຳຂອງ ໃນຂອບເຂດ 3 ປະເທດຄື: ໄທ, ລາວ ແລະ ກຳປູເຈຍ.

ກະລຸນາເຂົ້າເບິ່ງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບນິທານພື້ນບ້ານ ໃນເວັບໄຊທ໌ຂອງພວກເຮົາ.

http://www.mekongwatch.org/PDF/Booklet_PeopleStory.pdf

ປຶ້ມເຫລັ້ມນີ້ ແມ່ນໄດ້ຮັບທຶນຊ່ວຍເຫລືອຈາກ

ອົງການ The Japan Fund for Global Environment.

ຜູ້ຂຽນຕົ້ນສະບັບພາສາອັງກິດ

Satomi Higashi, Yuka Kiguchi, Bampen Chaiyarak ແລະ Toshiyuki Doi

ຂໍ້ຂອບໃຈ

Development Education Association & Resource Center (DEAR)

ປະກອບພາບໂດຍ

Amarit Modthong

ອອກແບບປຶ້ມໂດຍ

Siriporn Pornsiritived

ຈັດພິມໂດຍ

ອົງການແມ່ຂອງວອທຊ໌ (info@mekongwatch.org)

<http://www.mekongwatch.org>

ພວກເຮົາມີຄວາມຍິນດີໃນການຮັບຟັງຄວາມຄິດເຫັນຂອງທ່ານ ຕໍ່ກັບບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆທີ່ໄດ້ປະຕິບັດ ແລະ ລະບຸໄວ້ໃນປຶ້ມເຫລັ້ມນີ້. ກະລຸນາສົ່ງຄຳຄິດເຫັນຂອງທ່ານເຖິງ ອົງການແມ່ຂອງວອທຊ໌ ຈະເປັນພາສາອັງກິດ/ໄທ/ລາວ ຫລື ຍີ່ປຸ່ນ ກໍ່ໄດ້, ຕາມທີ່ຢູ່ອີເມລ໌ຂ້າງເທິງນັ້ນ.

ວັນທີ

30 ກັນຍາ 2015

🍃 ສາລະບານ 🍃

ຄໍານໍາ	4
ນົກເຄົ້າ ແລະ ຟານ (The Owl and the Deer)	6
ປະຫວັດກ່ຽວກັບເມືອງແກ້ວສີມາ (History of Keo Seima District)	15
ຜາແດງ ແລະ ນາງໄອ່ (Pha-Daeng and Nang Ai)	21
ຂໍ້ຄວາມເຖິງຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ່: ລະດັບຄາດໝາຍຂອງອຸປະກອນການສຶດສອນ ແລະ ວິທີນໍາໃຊ້.	31

ຄໍານໍ້າ

ຊີວິດຂອງຄົນເຮົາ

ສາມາດຢູ່ໄດ້ໂດຍອາໄສຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີແມ່ນ້ຳ ແລະ ປ່າໄມ້. ເລື່ອງເລົ່າ ແລະ ນິທານພື້ນບ້ານ ກ່ຽວກັບທຳມະຊາດ ແມ່ນໄດ້ຖືກເລົ່າຕໍ່ກັນມາຈົນເຖິງປັດຈຸບັນນີ້. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ເນື່ອງຈາກຈຳນວນປະຊາກອນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ການພັດທະນາກໍ່ມີຄວາມກ້າວໜ້າຂຶ້ນ, ການທຳລາຍຄວາມເປັນທຳມະຊາດຂອງແມ່ນ້ຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ກໍ່ເກີດຂຶ້ນຫລາຍເຊັ່ນດຽວກັນ. ອີກຢ່າງໜຶ່ງ, ເນື່ອງຈາກວ່າພວກເຮົາມີຄວາມຊື່ນເຄີຍໃນການນຳໃຊ້ໂທລະພາບ, ມືຖື ແລະ ອຸປະກອນການສື່ສານອື່ນໆ, ເຮັດໃຫ້ໂອກາດໃນການຟັງນິທານທີ່ເລົ່າຕໍ່ກັນມາຈາກພໍ່ຕູ້ແມ່ຕູ້ ແລະ ພໍ່ປຸ່ມແມ່ຍາຍຂອງພວກເຮົາ ນັບມື້ນັບມື້ໜ້ອຍລົງ. ພວກເຈົ້າຄິດບໍ່ວ່າ ມັນອາດເປັນເລື່ອງທີ່ໜ້າໂສກເສົ້າເສຍໃຈ ຖ້າວ່າ, ໃນອະນາຄົດ ສັດ ແລະ ພືດພັນທັນຍາຫານທີ່ມີຢູ່ຕາມແມ່ນ້ຳ ແລະ ປ່າໄມ້ອ້ອມຕົວເຮົາ ຫາກບໍ່ມີອີກແລ້ວ ທັງທີ່ວ່າພວກມັນຖືກເວົ້າເຖິງໃນນິທານຈາກໝູ່ບ້ານຂອງພວກເຮົາເອງ?

ປຶ້ມເລື່ອງຫົວນີ້ປະກອບມີນິທານຕ່າງໆທີ່ເລົ່າຕໍ່ກັນມາແລະແຕ່ງຂຶ້ນຈາກພື້ນທີ່ຕ່າງໆຂອງປະເທດໄທ, ລາວ ແລະ ກຳປູເຈຍ. ພວກເຮົາມີຄວາມຕ້ອງການຢາກໃຫ້ພວກເຈົ້າໄດ້ອ່ານນິທານເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການສົນທະນາກ່ຽວກັບທຳມະຊາດອ້ອມຕົວເຮົາ.

ພວກເຮົາຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າ ເມື່ອພວກເຈົ້າສຳເລັດການປະຊຸມສົນທະນາ ແລະ ກັບຄືນເມືອບ້ານ, ພວກເຈົ້າຈະຖາມຄຳຖາມກັບ ພໍ່ຕູ້ແມ່ຕູ້ ແລະ ຄົນອື່ນໆທີ່ຢູ່ໃນຊຸມຊົນ ໃຫ້ເລົ່ານິທານພື້ນບ້ານສູ່ພວກເຈົ້າຟັງ ໂດຍສະເພາະນິທານທີ່ຫາຟັງໄດ້ຍາກ. ໃນຂະນະດຽວກັນ, ພວກເຮົາກໍ່ຫວັງວ່າ ພວກເຈົ້າຈະພະຍາຍາມສັງເກດເບິ່ງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດທີ່ມີຢູ່ໃນແມ່ນ້ຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ແລະ ຄິດເຖິງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຢູ່ໃນຂອບເຂດພື້ນທີ່ຂອງພວກເຈົ້າ. ບາງເທື່ອ ພວກເຈົ້າຈະເຫັນວ່າທຳມະຊາດອ້ອມຮອບຕົວທີ່ຄຸ້ນເຄີຍຢູ່ແລ້ວນັ້ນ ມັນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນແນວໃດ.

ພວກເຮົາຈະມີຄວາມພາກພູມໃຈເປັນຢ່າງຍິ່ງ ຖ້າວ່າປຶ້ມຫົວນີ້ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຈົ້າໄດ້ຄິດຢ່າງເລິກເຊິ່ງ ຖີ່ຖ້ວນ ກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດທີ່ມີຢູ່.

ພວກເຮົາມາອ່ານເລື່ອງຕໍ່ໄປນີ້ນຳກັນ ແລ້ວລອງຄິດເຖິງສັດຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່ໃນແມ່ນ້ຳ ແລະ ປ່າໄມ້.

ນົກເຄົ້າ ແລະ ຟານ

(The Owl and the Deer)

ເມືອງປາກແບງ

ແຂວງອຸດົມໄຊ ຢູ່ທາງພາກເໜືອຂອງປະເທດລາວ, ຈຳນວນປະຊາກອນສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນ ຊາວກຶມຫມູ (ຂະມຸ). ໃນບັນດາເຜົ່າພື້ນເມືອງປັດຈຸບັນທີ່ມີໃນປະເທດລາວ ກ່າວກັນວ່າເຜົ່າກຶມຫມູເປັນເຜົ່າທີ່ອາໄສຢູ່ດົນນານທີ່ສຸດ. ຮູບແບບການດຳລົງຊີວິດຂອງເຜົ່າກຶມຫມູ ແມ່ນເຮັດກະສິກຳເປັນຫລັກ, ໂດຍສະເພາະ ການຖາງປາເຮັດໄຮ່ເພື່ອປູກເຂົ້າ, ນອກຈາກນັ້ນເຂົາເຈົ້າຍັງມີການລ່າເນື້ອ, ຫາປາແລະ ຫາກິນຕາມປ່າ ແລະ ແມ່ນ້ຳລຳເຊ.

ແມ່ປ່າຕູບ ເປັນຜູ້ອາວຸໂສຄົນໜຶ່ງທີ່ອາໄສຢູ່ໃນບ້ານຈອມແລ້ງນ້ອຍ ເມືອງປາກແບງ, ແລະ ກໍ່ເປັນຜູ້ນຳໃນການເລົ່າເລື່ອງນິທານຂອງບ້ານ ມາໄດ້ຫລາຍຟ້າຫລາຍປີແລ້ວ. ເນື່ອງຈາກວ່າ ແມ່ປ່າຕູບ ເຖົ້າແກ່ຫລາຍແລ້ວແລະ ບໍ່ສາມາດອອກໄປເຮັດໄຮ່ໄດ້, ຈຶ່ງໃຊ້ເວລາໃນການເບິ່ງແຍງລູກຫລານຂອງຕົນ, ລ້ຽງໄກ່, ແລະ ເກັບພືດຜັກຈາກປ່າໃກ້ບ້ານມາແຕ່ງຢູ່ແຕ່ງກິນ.

ນິທານເກົ່າໆໃນອະດີດ ແມ່ນໄດ້ຖືກເລົ່າຕໍ່ກັນມາໂດຍ ແມ່ປ່າຕູບ ສ່ວນຫຼາຍເລົ່າກ່ຽວກັບຄຸນລັກສະນະທີ່ແຕກຕ່າງກັນຂອງພືດ ແລະ ສັດປະເພດຕ່າງໆ. ນິທານກ່ຽວກັບ “ນົກເຄົ້າ ແລະ ຟານ”¹ ທີ່ກ່າວໄວ້ຂ້າງລຸ່ມນີ້, ສັດປ່າ ເຊັ່ນ ນົກເຄົ້າ, ຟານ, ຊ້າງ, ງ ແລະ ເຈຍ, ສັດລ້ຽງ ເຊັ່ນ ໄກ່ ແລະ ໝູ, ແມ່ນປະກອບມີຢູ່ໃນເລື່ອງລວມໄປເຖິງຄົນເຮົາ ແລະ ເງືອກ. ຕົ້ນໝາກກ້ວຍທີ່ເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວໃນປ່າກໍ່ເຂົ້າມາມີບົດບາດເຊັ່ນດຽວກັນກັບໝາກອຶ, ບາງເທື່ອ ຊາວບ້ານທີ່ເຮັດໄຮ່ກໍ່ຍົກຂຶ້ນມາເລົ່າສູ່ກັນຟັງ. ໃນນິທານພື້ນບ້ານກ່ຽວກັບເຜົ່າກຶມຫມູ, ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຟັງຈະເກີດມີຄວາມເຂົ້າໃຈວ່າສິ່ງທີ່ມີຢູ່ອ້ອມຮອບຕົວເຂົາເຈົ້າ ແມ່ນການພົວພັນຢ່າງເລິກເຊິ່ງຂອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ປ່າໄມ້, ແມ່ນ້ຳ, ແລະ ວິຖີການດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ມື້ໜຶ່ງ, ນົກເຄົ້າໄດ້ຊວນຟານໂຕໜຶ່ງ ໄປຫາປາ. ເມື່ອພວກເຂົາເຈົ້າໄປຮອດແມ່ນ້ຳ, ນົກເຄົ້າກໍ່ຕັດສິນໃຈເລືອກເອົາຫ້ວຍນ້ອຍໆເພື່ອຫາປາ ແລະ ຟານກໍ່ເລືອກເອົາຫ້ວຍທີ່ໃຫຍ່ກວ່າ, ແລະ ພວກເຂົາກໍ່ເອົາປາທີ່ຫາໄດ້ໃສ່ໃນຂ້ອງຂອງໃຜລາວ. ຟານສາມາດຈັບປາ, ກຸ້ງ ແລະ ອື່ນໆ ໄດ້ຢ່າງຫລວງຫລາຍ.

ນົກເຄົ້າ ບໍ່ສາມາດຫາປາໄດ້ຈັກໂຕເລີຍ. ນົກເຄົ້າທີ່ກຳລັງຫົວເຂົ້າ, ໄດ້ເຂົ້າໄປຫາຟານ ແລະ ເວົ້າວ່າ “ເຮີຍ, ຟານເອີຍ, ຖ້າເຈົ້າຂຶ້ນໄປຫາປາຢູ່ທາງຕົ້ນນ້ຳຟຸ່ນ, ເຈົ້າຍິ່ງຈະຫາໄດ້ຫລາຍກວ່ານີ້ອີກ.” ຟານກໍ່ເລີຍເວົ້າຂຶ້ນວ່າ “ແມ່ນບໍ່, ຈ້ຳຊັ້ນ ຂ້ອຍຊື່ນໄປ ແລ້ວຈະກັບມາເດີ້.”

ຟານ ໄດ້ປະປາທີ່ຕົນເອງຫາມາໄດ້ໄວ້ ແລະ ຍ່າງໄປຫາປາຢູ່ຕົ້ນນ້ຳ. ເມື່ອຟານຍ່າງອອກໄປໄກຈາກສາຍຕາພໍສົມຄວນ, ນົກເຄົ້າ ກໍ່ໄດ້ກິນປາຈົນໝົດ. ເມື່ອຟານກັບຄືນມາ, ຟານບໍ່ເຫັນປາທີ່ຕົນເອງຫາມາໄດ້. ມີແຕ່ກຸ້ງເທົ່ານັ້ນທີ່ນົກເຄົ້າບໍ່ໄດ້ກິນ. ຟານຄິດຂຶ້ນໄດ້ວ່າ ຕົນເອງໄດ້ຖືກຕົວະ ກໍ່ເລີຍໃຈຮ້າຍເປັນພື້ນເປັນໄຟ ຕົນຂອງຟານໄດ້ໄປເກາະຖືກເຄືອໝາກອຶໂດຍບັງເອີນ ເຮັດໃຫ້ໝາກອຶຕົກລົງມາ.

¹ ຟານທີ່ຢູ່ໃນເລື່ອງນີ້ແມ່ນ muntjac, ເປັນສາຍພັນຂະໜາດນ້ອຍ ເຊິ່ງຮຽກກັນວ່າ ຟານ, ຫລື ປວາຍ ໃນພາສາກຶມຫມູ.

ໝາກອີກໆໄປຫາແມ່ຕູ້ຄົນໜຶ່ງທີ່ກຳລັງຕື່ມນ້ຳຢູ່. ໝາກອີໄດ້ຕຳເອົາໝໍ້ຕື່ມນ້ຳຂວ້າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ນ້ຳທີ່ກຳລັງຟົດຟັງຖືກຂາຂອງແມ່ຕູ້ຄົນນັ້ນ. ລາວເລີຍໃຈຮ້າຍ ແລະ ຕົກອງ ທີ່ຢູ່ໃກ້ຕົນເອງ. ໄກ່, ເມື່ອໄດ້ຍິນສຽງກອງດັງຂຶ້ນ ກໍ່ຕົກໃຈ ແລະ ແລ່ນໄປມາພ້ອມທັງຮ້ອງສຽງດັງ, ແລະ ໄດ້ຕຳໄມ້ສັກເຂົ້າໄຮ່. ໄມ້ສັກເຂົ້າໄຮ່ເລີຍລົ້ມລົງ ໃສ່. ດ້ວຍຄວາມຕົກຕື່ນໃຈ, ງູໄດ້ເລືອກ ຢ່າງຟ້າວຝັ່ງ. ເຮັດໃຫ້ມືນພະລາດໄປໃສ່ຂວາຍມົດຢ່າງແຮງຈົນມຸ່ນໝົດເລີຍ.

ມົດທີ່ຢູ່ໃນຂວາຍທີ່ຖືກທຳລາຍນັ້ນ ໄດ້ພາກັນໄຕ່ອອກມາຢ່າງໄວວາ ແລະ ກັດເອົາປາກຂອງໝູທີ່ຢູ່ໃກ້ໆນັ້ນ. ເມື່ອໝູຮູ້ສຶກວ່າຕົນເອງຖືກມົດກັດ, ກໍ່ໄດ້ພະຍາຍາມສັ່ນຫົວໄປມາ ແລະ ເອົາປາກໄປຫຼຸດໃສ່ກັບຕີນກ້ວຍ. ເນື່ອງຈາກວ່າ ໝູ

ເອົາປາກໄປຫຼຸດໃສ່ຕີນກ້ວຍຢ່າງແຮງ ເຮັດໃຫ້ຕີນກ້ວຍລົ້ມລົງ. ເຈຍ ທີ່ອາໄສຢູ່ເທິງຕີນກ້ວຍຕົກໃຈບິນໜີອອກຈາກຕີນກ້ວຍ ໄປເຂົ້າໃນຫູຂອງຊ້າງ. ເຮັດໃຫ້ຊ້າງຕົກໃຈ. ຊ້າງກໍ່ເລີຍເອົາຕີນຕະກຸ່ງໄມ້ ແລະ ເຮັດໃຫ້ກຸ່ງໄມ້ປົວໄປ. ກຸ່ງໄມ້ດັ່ງກ່າວໄດ້ແທງເຂົ້າຕາຂອງລູກເງືອກທີ່ກຳລັງລອຍນ້ຳຫລິ້ນຢູ່. ເມື່ອໄດ້ຍິນສຽງລູກຕົນເອງຮ້ອງໄຫ້ດ້ວຍຄວາມເຈັບປວດ ແມ່ເງືອກກໍ່ອອກມາຢ່າງຟ້າວຝັ່ງ.

ແມ່ເງືອກ ໄດ້ເວົ້າຂຶ້ນວ່າ “ເປັນຫຍັງ!, ມີຫຍັງເກີດຂຶ້ນ?”
ລູກເງືອກເວົ້າວ່າ “ກຸ່ງໄມ້ໄດ້ປົວຕົກລົງມາໃສ່ຕາຂອງຂ້ອຍ.”
“ກຸ່ງໄມ້ ເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງມາແທງຕາລູກຂອງຂ້ອຍ?”
ກຸ່ງໄມ້ຕອບວ່າ “ເພາະວ່າຂ້ອຍຖືກຊ້າງຕະກຸ່ງມາ, ຂ້ອຍກໍ່ເລີຍປົວມາ.”
“ຊ້າງເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຄືຕະກຸ່ງກຸ່ງໄມ້?”
“ເພາະວ່າເຈຍໄດ້ບິນເຂົ້າໃນຫູຂ້ອຍ ແລະ ຂ້ອຍກໍ່ຕົກໃຈ.”
“ເຈຍເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າບິນເຂົ້າຫູຊ້າງ?”
“ເພາະວ່າຕີນກ້ວຍທີ່ຂ້ອຍອາໄສຢູ່ນັ້ນມັນລົ້ມ.”
“ຕີນກ້ວຍເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງລົ້ມ?”
“ເພາະວ່າໝູໄດ້ຫຼຸດປາກຂອງລາວໃສ່ຂ້ອຍ.”
“ໝູເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງເອົາປາກຂອງເຈົ້າໄປຫຼຸດໃສ່ຕີນກ້ວຍ.”
“ເພາະວ່າມົດໄດ້ກັດປາກຂອງຂ້ອຍ.”

“ມົດເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງໄປກັດປາກໝູ?”
“ເພາະວ່າກຸ່ງໄມ້ທຳລາຍຂວາຍມົດຂອງພວກເຮົາ.”
“ກຸ່ງເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງໄປທຳລາຍຂວາຍມົດ?”

“ເພາະວ່າ ໄມ້ສັກເຂົ້າໄຮ່ລົ້ມມາທັບຂ້ອຍ.”

“ໄມ້ສັກເຂົ້າໄຮ່ເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງລົ້ມທັບໃສ່?”

“ເພາະວ່າໄກ່ເຕົ້ນມາໃສ່ຂ້ອຍ.”

“ນາງໄກ່ເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງເຕົ້ນໄປຕໍາໄມ້ສັກເຂົ້າໄຮ່.”

“ເພາະວ່າແມ່ຕູ້ຄົນໜຶ່ງໄດ້ຕົກອງ.”

“ແມ່ຕູ້ເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງຕົກອງ?”

“ເພາະວ່າຂ້ອຍຕົກໃຈເມື່ອໝໍ້ນ້ຳຕົ້ມຂວ້າ ເຮັດໃຫ້ນ້ຳຮ້ອນຖືກຂາຂ້ອຍ.”

“ໝໍ້ນ້ຳເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງຂວ້າ?”

“ເພາະວ່າ ໝາກອີກັງຕົກລົງມາໃສ່ຂ້ອຍ.”

“ໝາກອີເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງຕົກລົງມາ?”

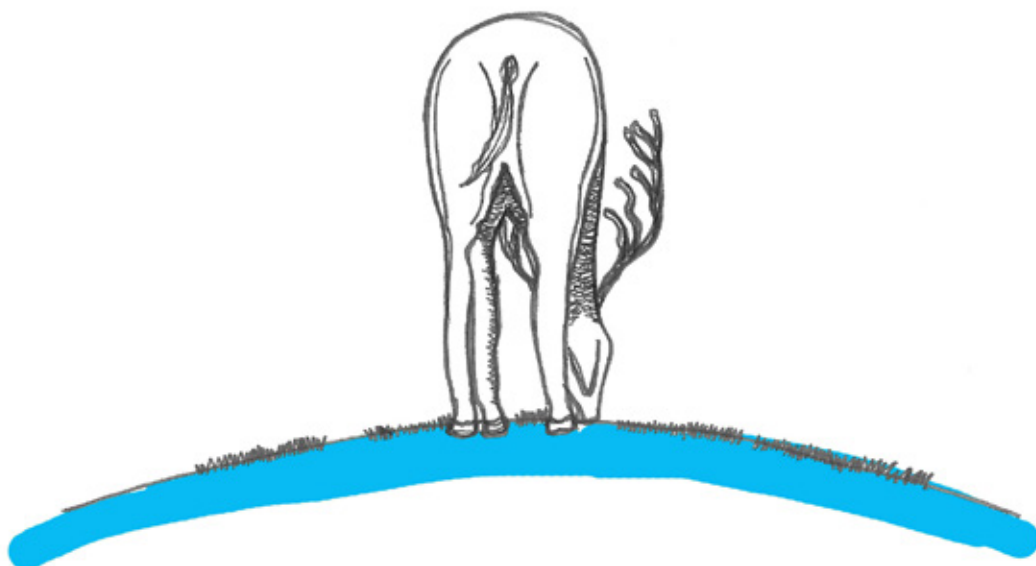
“ເພາະວ່າຟານໄດ້ຕັດເຄືອຂອງຂ້ອຍ.”

“ຟານເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງຕັດເຄືອໝາກອີ?”

“ເພາະວ່ານົກເຄົ້າໄດ້ລັກເອົາປາທີ່ຂ້ອຍຫາມາໄດ້ ຂ້ອຍກໍ່ເລີຍໃຈຮ້າຍ.”

ສຸດທ້າຍ, ແມ່ເງືອກກໍ່ມາຫານົກເຄົ້າ “ນົກເຄົ້າເອີ້ຍ! ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງລັກເອົາປາທີ່ຟານຫາມາໄດ້?”

ນົກເຄົ້າ ບໍ່ສາມາດຄິດຫາຄໍາຕອບມາອະທິບາຍໄດ້. ລາວກໍ່ເລີຍແນມເບິ່ງໄປອ້ອມງ້ວຍໜ່ວຍຕາທີ່ໃຫຍ່ໂຕ. ແມ່ມັງກອນໄດ້ເວົ້າຂຶ້ນວ່າ “ເຈົ້າຕ້ອງຖືກຮັບໂທດ, ຍ້ອນເຈົ້າ, ຕາຂອງລູກຂ້ອຍຈຶ່ງຖືກທໍາລາຍ. ສະນັ້ນ ຂ້ອຍຈະເອົາຕາຂອງເຈົ້າແທນ.” ແມ່ເງືອກ ໄດ້ດຶງເອົາແກ່ນຕາຂອງນົກເຄົ້າ ແລະ ເອົາໃສ່ໃນເປົ້າຕາລູກຂອງຕົນເອງ. ເພື່ອປ່ຽນແທນແກ່ນຕາຂອງນົກເຄົ້າ, ແມ່ເງືອກໄດ້ເອົາແກ່ນໝາກໄມ້ຊະນິດໜຶ່ງ ເອີ້ນວ່າ ສະແລນ (salaen), ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ນົກເຄົ້າສາມາດແນມເຫັນສະເພາະແຕ່ກາງຄືນ. ນີ້ແມ່ນສາຍເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ນົກເຄົ້າ ສູນເສຍການແນມເຫັນໃນຕອນກາງເວັນ. 🌿

ລະດັບປະຖົມສຶກສາ ປ 1-4

ລະດັບຄາດໝາຍ

- ເພື່ອເຂົ້າໃຈວ່າ ພຶດແລະສັດຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່ອ້ອມຕົວເຮົາແມ່ນມີຫລາຍປະເພດ
- ເພື່ອສ້າງສາຍສຳພັນອັນໃກ້ສິດຕິດແທດກັບ ພຶດ ແລະ ສັດປະເພດຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່ອ້ອມຕົວເຮົາ ແລະ ປຸກຝັງຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ດີໃນການປົກປັກຮັກສາໃຫ້ຍືນຍົງ

ກິດຈະກຳ (ເວລາ: 30-40 ນາທີ)

1. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ກຸ່ມຄົນຄ້ວາ, “ສັດ (ຫລື ພຶດ) ທີ່ເຈົ້າມັກຫລາຍທີ່ສຸດແມ່ນຫຍັງ?” ນັກຮຽນອາດຈະຕອບປາກເປົ່າ ເທື່ອລະຄົນ ຫລື ແຕ່ມຮູບ ເພື່ອນຳສະເໜີໃຫ້ກຸ່ມອື່ນໆໄດ້ເຫັນນຳກັນ.
2. ຈາກນັ້ນ ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ແນະນຳກ່ຽວກັບເລື່ອງ ໂດຍເວົ້າວ່າ, “ຂ້ອຍຈະອ່ານເລື່ອງໃດເລື່ອງໜຶ່ງ ເຊິ່ງປະກອບມີສັດປະເພດຕ່າງໆ (ສິ່ງມີຊີວິດ). ເຈົ້າຄິດວ່າມີສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ປະເພດໃດແຕ່ຢູ່ໃນເລື່ອງ?” ກະລຸນາຟັງຢ່າງຮອບຄອບ. ຫລັງຈາກນັ້ນ, ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ອ່ານເລື່ອງໃຫ້ດັງໆ.
3. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ກຸ່ມຄົນຄ້ວາ, “ສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ປະເພດໃດແຕ່ທີ່ປະກອບມີຢູ່ໃນເລື່ອງ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ. ຖ້າວ່າມີ ສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ບາງປະເພດທີ່ນັກຮຽນ ບໍ່ໄດ້ຕອບ, ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ເວົ້າອອກມາໃຫ້ໝົດ, ໃນຂະນະທີ່ກຳລັງຈະຂຽນໃສ່ເທິງກະດານ, ຂ້ອຍຄິດວ່າ ປະກອບມີ....., ແມ່ນຫລືບໍ່?” ແລ້ວໃຫ້ກຸ່ມທວນຄືນບັນດາສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ທີ່ມີຢູ່ໃນເລື່ອງໃຫ້ໝົດ.
4. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ກຸ່ມຄົນຄ້ວາ, “ພຶດ ແລະ ສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ປະເພດຕ່າງໆ ທີ່ກ່າວມາ ມີປະເພດໃດແຕ່ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານຂອງພວກເຮົາ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ.
5. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ກຸ່ມຄົນຄ້ວາ, “ພຶດ ແລະ ສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ປະເພດອື່ນໆ ທີ່ບໍ່ໄດ້ກ່າວໃນເລື່ອງ ພວກເຮົາເຫັນຫຍັງແຕ່ຢູ່ຕາມໝູ່ບ້ານ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ.
6. ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ເລືອກເອົາປະເພດພຶດ ແລະ ສັດຕ່າງໆ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ທີ່ຕອບໂດຍນັກຮຽນ ແລະ ຕັ້ງຄຳຖາມ, “ພຶດ ແລະ ສັດປະເພດດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ (ມີປະໂຫຍດ) ສຳລັບການດຳລົງຊີວິດປະຈຳວັນຂອງຄົນເຮົາແນວໃດ?”
7. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ນັກຮຽນ “ໃນເລື່ອງນິທານນີ້, ທ້າຍສຸດແລ້ວ ນົກເຄົ້າ ທີ່ເປັນສາຍເຫດເຮັດໃຫ້ຕາລຸກຂອງມັງກອນຖືກບາດເຈັບນັ້ນ ໄດ້ຮັບການລົງໂທດຢ່າງຮ້າຍແຮງ, ເຈົ້າຄິດບໍ່ວ່າ ເລື່ອງດັ່ງກ່າວແມ່ນເກີດຂຶ້ນແທ້ຈິງຢູ່ໃນສັງຄົມເຮົາໃນປັດຈຸບັນ?” ຫລັງຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຖາມວ່າ, “ຍົກຕົວຢ່າງ, ມີນົກເຄົ້າປ່າທີ່ອາໄສຢູ່ໃນປ່າ. ຖ້າວ່າ ປະຊາຊົນຕັດຕົ້ນໄມ້ທີ່ຢູ່ໃນປ່າ, ເຈົ້າຄິດວ່າ ມັນຈະມີຈຳນວນນົກເຄົ້າໜ້ອຍລົງບໍ່?” “ບາງທີ່ຈຳນວນນົກເຄົ້າຈະມີໜ້ອຍລົງ, ແມ່ນບໍ່?” “ຖ້າບໍ່ມີນົກເຄົ້າອີກແລ້ວຢູ່ໃນປ່າ, ເຈົ້າຄິດວ່າ ຈະມີຫຍັງເກີດຂຶ້ນກັບໂຕໝູທີ່ນົກເຄົ້າມັກຈັບກິນເປັນອາຫານຢູ່ເລື້ອຍໆ?” “ມັນຈະມີຈຳນວນໝູເພີ່ມຂຶ້ນແມ່ນບໍ່?” “ມັນຈະມີຫຍັງເກີດຂຶ້ນ ຖ້າມີໝູຫລາຍຂຶ້ນ?” “ໝູຈະກິນເຂົ້າທີ່ເຮົາປູກ. ໃຜຈະໄດ້ຮັບຄວາມລຳບາກ?” ໃຫ້ເວົ້າກັບນັກຮຽນວ່າ, “ທ້າຍສຸດແລ້ວ ຄົນເຮົາຈະມີອາຫານການກິນໜ້ອຍລົງ, ເພາະສະນັ້ນ ກໍ່ຈະແມ່ນຄົນເຮົາເອງທີ່ຕັດຕົ້ນໄມ້ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມລຳບາກໃນທີ່ສຸດ.” (*ເພື່ອເຮັດໃຫ້ກິດຈະກຳສຳເລັດ, ຄວນກະກຽມຈຳນວນບັດ ຫລື ແຜ່ນເຈ້ຍທີ່ມີຮູບພາບກ່ຽວກັບ “ຄົນກຳລັງຕັດ ໄມ້ທຳລາຍປ່າ,” “ຈຳນວນຕົ້ນໄມ້ຢູ່ໃນປ່າໜ້ອຍລົງ,” “ຈຳນວນນົກເຄົ້າໜ້ອຍລົງ,” “ຈຳນວນໝູຫລາຍຂຶ້ນ,” ແລະ “ຈຳນວນ

ອາຫານມີໜ້ອຍລົງ.” ເອົາບັດ ຫລື ແຜ່ນເຈ້ຍດັ່ງກ່າວທີ່ເປັນຊຸດ ໃຫ້ກຸ່ມນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມ ແລະ ບອກໃຫ້ ນັກຮຽນຈັດລຽງລຳດັບຂອງສາຍເຫດ ແລະ ຜົນກະທົບໃຫ້ຖືກຕ້ອງ.

8. ໃນຂະນະທີ່ກ່າວຄືນເຖິງ “ສັດ (ຫລື ພືດ) ທີ່ມັກຫລາຍທີ່ສຸດ” ທີ່ໄດ້ຖາມໃນເບື້ອງຕົ້ນຂອງ ກິດຈະກຳນັ້ນ, ໃຫ້ຍືນຍັນຄຳຕອບກັບນັກຮຽນ ແລະ ສະຫລຸບກິດຈະກຳໂດຍເວົ້າວ່າ, “ມີສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ຫລາຍປະເພດທີ່ມີຢູ່ອ້ອມຕົວເຮົາ” ແລະ “ພວກເຂົາກໍ່ອາໄສຢູ່ກັບຄົນເຮົາໃນໝູ່ບ້ານ ແລະ ຂອບເຂດພື້ນທີ່ ຂອງພວກເຮົາ.”

ພືດ ແລະ ສັດຕ່າງໆທີ່ປະກອບມີຢູ່ໃນເລື່ອງ

- ນົກເຄົ້າ
- ຟານ
- ຊ້າງ
- ມັງກອນ
- ເຈຍ
- ໄກ່
- ໝູ
- ແມ່ປ໋າ (ມະນຸດ)
- ມັງກອນ
- ປາ
- ໝາກອຶ
- ໝາກກ້ວຍ

ຄຳແນະນຳເພີ່ມຕື່ມ

- ໃຫ້ກະກຽມແຜ່ນຮູບພາບຂອງພືດ ແລະ ສັດ ທີ່ປະກອບມີຢູ່ໃນເລື່ອງ ແລະ ຕິດໃສ່ເທິງກະດານ ໃນຂະນະທີ່ອ່ານເລື່ອງໃຫ້ກຸ່ມຄົ້ນຄ້ວາຟັງ. ມັນຈະຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນເຂົ້າໃຈເລື່ອງໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ ແລະ ຕັ້ງໃຈສຶກສາກ່ຽວກັບພືດ ແລະ ສັດປະເພດຕ່າງໆທີ່ມີ.
- ຖ້າເຮົາມີຫຸ່ນຕຸກກະຕາ ກໍ່ຈະຊ່ວຍເຮົາໄດ້ຫລາຍຂຶ້ນໃນເວລາເລົ່າເລື່ອງ.

ລະດັບປະຖົມສຶກສາ ປ5-ມ1

ລະດັບຄາດໝາຍ

- ເພື່ອສັງເກດຕີລາຄາ ແລະ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງທີ່ວ່າ ຈຳນວນພືດ ແລະ ສັດ ປະເພດຕ່າງໆ ທີ່ມີອ້ອມຕົວເຮົາ ໄດ້ຫລຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ ເມື່ອທຽບໃສ່ອະດີດ,
- ເພື່ອສັງເກດຕີລາຄາ ແລະ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງທີ່ວ່າ ການຂະຫຍາຍໂຕທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ (ການພັດທະນາ) ແລະ ການປ່ຽນແປງໃນຮູບແບບການດຳລົງຊີວິດ ແມ່ນມີສ່ວນ ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດ.

ກິດຈະກຳ 1 (ເວລາ: ປະມານ 1 ຊົ່ວໂມງ)

1. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ແນະນຳເລື່ອງທີ່ຈະບອກເລົ່າ ໂດຍເວົ້າວ່າ, “ຂ້ອຍຈະອ່ານໃຫ້ພວກເຈົ້າຟັງກ່ຽວກັບ ປະເພດຕ່າງໆຂອງພືດ ແລະ ສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ທີ່ປະກອບມີຢູ່ໃນເລື່ອງ. ພວກເຈົ້າຄິດວ່າມີສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ປະເພດໃດແຕ່ຢູ່ໃນເລື່ອງ? ກະລຸນາຟັງຢ່າງຮອບຄອບ. ຫລັງຈາກນັ້ນ, ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ອ່ານເລື່ອງໃຫ້ດັງໆ.

2. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ກຸ່ມຄົນຄ້ວາ, “ສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ປະເພດໃດແຕ່ທີ່ປະກອບມີຢູ່ໃນເລື່ອງ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ. ຖ້າວ່າມີ ສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ບາງປະເພດທີ່ນັກຮຽນບໍ່ໄດ້ຕອບ, ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ເວົ້າອອກມາໃຫ້ໝົດ, ໃນຂະນະທີ່ກຳລັງຈະຂຽນໃສ່ເທິງກະດານ, ຂ້ອຍຄິດວ່າປະກອບມີ....., ແມ່ນຫລືບ?” ແລ້ວໃຫ້ກຸ່ມທວນຄືນບັນດາສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ທີ່ມີຢູ່ໃນເລື່ອງໃຫ້ໝົດ.

3. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ກຸ່ມຄົນຄ້ວາ, “ພືດ ແລະ ສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ປະເພດຕ່າງໆ ທີ່ກ່າວມາ ມີປະເພດໃດແຕ່ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານຂອງພວກເຮົາ?”

4. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ກຸ່ມຄົນຄ້ວາ, “ພືດ ແລະ ສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ປະເພດອື່ນໆ ທີ່ບໍ່ໄດ້ກ່າວໃນເລື່ອງ ພວກເຮົາເຫັນຫຍັງແຕ່ຢູ່ຕາມໝູ່ບ້ານ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ.

5. ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ເລືອກເອົາປະເພດພືດ ແລະ ສັດຕ່າງໆ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ທີ່ຕອບໂດຍນັກຮຽນ ແລະ ຕັ້ງຄຳຖາມ, “ພືດ ແລະ ສັດປະເພດດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ (ມີປະໂຫຍດ) ສຳລັບການດຳລົງຊີວິດປະຈຳວັນຂອງຄົນເຮົາແນວໃດ?”

6. ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ກຸ່ມຄົນຄ້ວາ, “ສິ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມານັ້ນ, ມີພືດ ຫລື ສັດປະເພດໃດແຕ່ທີ່ເຫັນວ່າມີໜ້ອຍລົງທຽບໃສ່ອະດີດ ຫລື ບໍ່ເຫັນເລີຍ?”

7. ຖັດໄປ, ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມວ່າ, “ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງຄິດວ່າ ພືດ ຫລື ສັດປະເພດດັ່ງກ່າວເຫັນວ່າມີໜ້ອຍລົງ ຫລື ບໍ່ເຫັນເລີຍ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ.

8. ຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມວ່າ, “ເຈົ້າຄິດວ່າແມ່ນຫຍັງຈະເກີດຂຶ້ນ ຖ້າວ່າພືດ ຫລື ສັດປະເພດດັ່ງກ່າວບໍ່ມີອີກແລ້ວ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ.

9. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ນັກຮຽນ “ໃນເລື່ອງນິທານນີ້, ທ້າຍສຸດແລ້ວ ນົກເຄົ້າ ທີ່ເປັນສາຍເຫດເຮັດໃຫ້ຕາລຸກຂອງມົງກອນຖືກບາດເຈັບນັ້ນ ໄດ້ຮັບການລົງໂທດຢ່າງຮ້າຍແຮງ, ເຈົ້າຄິດບໍ່ວ່າ ເລື່ອງດັ່ງກ່າວແມ່ນເກີດຂຶ້ນແທ້ຈິງຢູ່ໃນສັງຄົມເຮົາໃນປັດຈຸບັນ?” ຖ້າວ່າຄົນເຮົາຫາກທຳລາຍສິ່ງແວດລ້ອມເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນເອງ, ເຂົາເຈົ້າກໍຈະພົບກັບຜົນກະທົບທີ່ຮ້າຍແຮງຈາກການກະທຳຕ່າງໆຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ.

ໃຫ້ນຳພານັກຮຽນຄົ້ນຄິດກ່ຽວກັບເລື່ອງໃດໜຶ່ງທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າສິ່ງໃດແດ່ທີ່ຄົນເຮົາອາດຈະເຮັດ.” ຄວນກະກຽມຈຳນວນບັດ ຫລື ແຜ່ນເຈ້ຍທີ່ມີຮູບພາບກ່ຽວກັບ, ຍົກຕົວຢ່າງ, “ການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ,” “ການຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອຊະຊາຍຕາມຖະໜົນຫົນທາງ,” “ການປ່ອຍນ້ຳເປີເປື້ອນ ຫລື ນ້ຳເສຍລົງໃນແມ່ນ້ຳ,” ແລະ ອື່ນໆ, ແລ້ວໃຫ້ນັກຮຽນແຕ່ລະກຸ່ມສ້າງເປັນເລື່ອງຂຶ້ນມາ ໂດຍນຳໃຊ້ບັດ ຫລື ແຜ່ນເຈ້ຍທີ່ຢາຍໃຫ້. ຖ້າວ່າ ນັກຮຽນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການສ້າງແນວຄວາມຄິດດ້ວຍຕົນເອງ, ແມ່ນໃຫ້ຍົກຕົວຢ່າງກ່ຽວກັບ ການທຳລາຍ ແລະ ການສາບສູນຂອງຈຳນວນນົກເຄົ້າຈາກຄຳຖາມທີ 7 ສຳລັບ ໑1-໑4 ເພື່ອເປັນຂໍ້ແນະນຳ ໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ.

10. ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມວ່າ, “ເຈົ້າຄິດບໍ່ວ່າ ພວກເຮົາສາມາດເຮັດບາງສິ່ງບາງຢ່າງໄດ້ ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ພືດ ຫລື ສັດປະເພດດັ່ງກ່າວສູນຫາຍ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ.

11. ໃຫ້ຢືນຢັນຄຳຕອບກັບນັກຮຽນ ແລະ ສະຫລຸບກິດຈະກຳໂດຍເວົ້າວ່າ, “ມີພືດ ແລະ ສັດ (ສິ່ງມີຊີວິດ) ຫລາຍປະເພດທີ່ມີຢູ່ອ້ອມຕົວເຮົາ” ແລະ “ພວກເຂົາກໍ່ອາໄສຢູ່ກັບຄົນເຮົາໃນໝູ່ບ້ານ ແລະ ຂອບເຂດພື້ນທີ່ຂອງພວກເຮົາ.” “ຈຳນວນຂອງພືດ ແລະ ສັດທີ່ມີໜ້ອຍລົງ ແມ່ນກ່ຽວພັນກັບວິຖີການດຳລົງ ຊີວິດຂອງພວກເຮົາ,” ແລະ “ມີຫລາກຫລາຍວິທີທີ່ພວກເຮົາສາມາດເຮັດໄດ້ ເພື່ອປົກປ້ອງການສູນເສຍຂອງ ສັດປະເພດຕ່າງໆ.”

ກິດຈະກຳ 2) ການສຳພາດ (ເວລາ: ກິດຈະກຳກ່ອນການສຳພາດ + 1 ຊົ່ວໂມງ)

1. ໃຫ້ກວດສອບເບິ່ງວ່າມີພືດຊະນິດໃດແດ່ທີ່ຈະເລີນເຕີບໂຕ ຫລື ສັດປະເພດໃດແດ່ທີ່ອາໄສ ຢູ່ໃນປ່າ ແລະ ແມ່ນ້ຳໃກ້ຄຽງ ໃນອະດີດຜ່ານມາ ດ້ວຍການຖາມຂໍ້ມູນຈາກ ພໍ່ຕູ້ ຫລື ແມ່ຕູ້ ຂອງພວກເຈົ້າ.
2. ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນທີ 1 ເຖິງ 5 ຈາກກິດຈະກຳ 1).
3. ໃຫ້ຂຽນຄຳຕອບອອກ ແລະ ຈຳແນກພືດ ແລະ ສັດປະເພດຕ່າງໆທີ່ປະກອບຢູ່ໃນເລື່ອງ ແລະ ຕ້ອງບອກກ່າວໃນເວລາສຳພາດກັບພໍ່ຕູ້ ຫລື ແມ່ຕູ້ຂອງພວກເຈົ້າ. (ຂັ້ນຕອນນີ້ສາມາດປະຕິບັດກັນເປັນກຸ່ມ ນ້ອຍ ຫລື ກຸ່ມລວມ)

ສິ່ງມີຊີວິດໃນທຳມະຊາດ ທີ່ປະກອບມີຢູ່ໃນເລື່ອງ	ສິ່ງມີຊີວິດໃນທຳມະຊາດ ທີ່ປະກອບມີຢູ່ ໃນການສຳພາດ	ສິ່ງມີຊີວິດໃນທຳມະຊາດ ທີ່ບໍ່ຄ່ອຍພົບເຫັນແລ້ວ ໃນປັດຈຸບັນ	ສິ່ງມີຊີວິດທີ່ພົບເຫັນ ໃນອະດີດ ແຕ່ປັດຈຸບັນບໍ່ເຫັນແລ້ວ

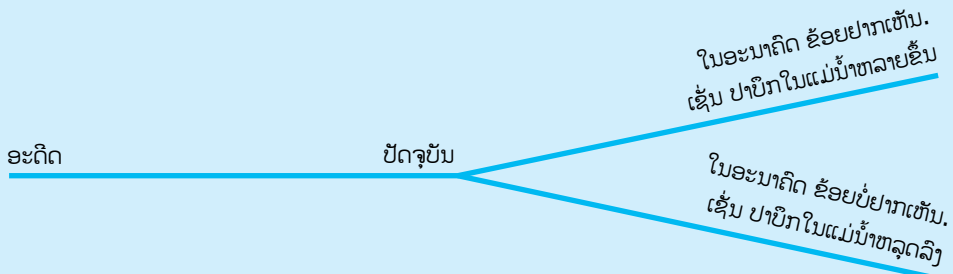
4. ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມວ່າ, “ເຈົ້າຄິດວ່າແມ່ນຫຍັງຈະເກີດຂຶ້ນກັບ ສັດທີ່ບໍ່ຄ່ອຍພົບ ເຫັນ ຫລື ພືດ ແລະ ສັດທີ່ສູນຫາຍໄປແລ້ວ? ພໍ່ຕູ້ ຫລື ແມ່ຕູ້ ຂອງເຈົ້າຄິດແນວໃດແດ່ກ່ຽວກັບບັນຫານີ້?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ.

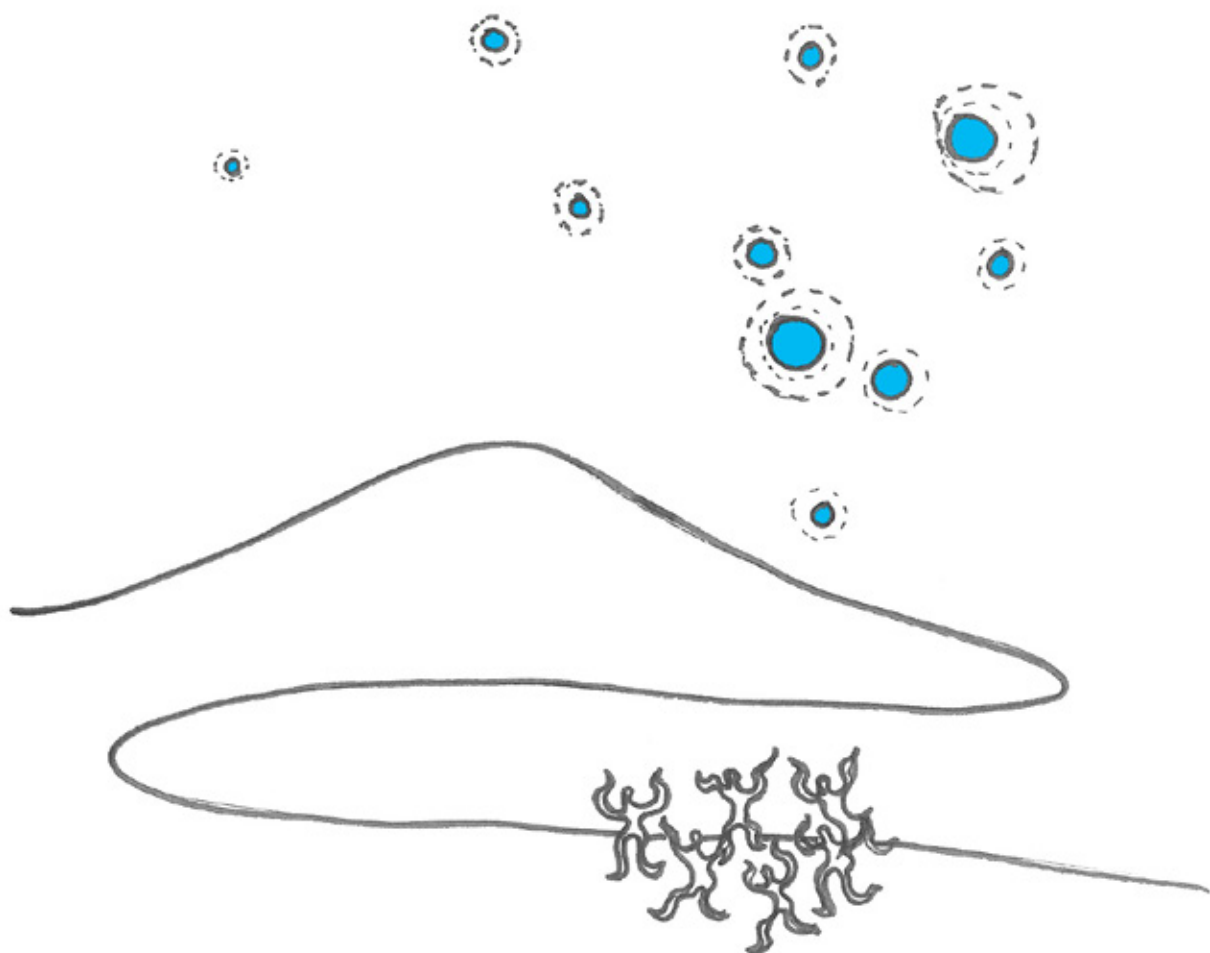
5. ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນທີ 9 ເຖິງ 10 ຈາກກິດຈະກຳ 1).

ກິດຈະກຳ 3) ສະພາບການໃນອະນາຄົດ (ປະມານ 90 ນາທີ)

1. ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນທີ 1 ເຖິງ 8 ຈາກກິດຈະກຳ 1).
2. ໃຫ້ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ກຸ່ມຄົນຄ້ວາ, “ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ (ບອກຊື່ຂອງພືດ ຫລື ສັດ ທີ່ໄດ້ກ່າວໃນການສຳພາດ ເຊັ່ນ “ປາບຶກ”) ທີ່ປັດຈຸບັນບໍ່ຄ່ອຍພົບເຫັນເມື່ອທຽບໃສ່ອະດີດ, ແຕ່ເຈົ້າຄິດວ່າແມ່ນຫຍັງຈະເກີດຂຶ້ນກັບ “ປາບຶກ” ໃນອະນາຄົດ? ເຈົ້າຄິດວ່າຈຳນວນຂອງມັນຈະເພີ່ມຂຶ້ນ ຫລື ຫລຸດລົງ ໃນອະນາຄົດ?”
3. ໃຫ້ບອກກຸ່ມຄົນຄ້ວາວ່າ, “ພວກເຮົາມາໃຫ້ຄຳຄິດເຫັນຕໍ່ກັບອະນາຄົດຂອງປາບຶກ (ຫລື ສິ່ງມີຊີວິດອື່ນໆ).” ໃຫ້ແຕ້ມເສັ້ນສະແດງດັ່ງລຸ່ມນີ້ ໂດຍເລີ່ມຈາກ “ອະດີດ” ທາງເບື້ອງຊ້າຍ.
4. ໃຫ້ຂຽນສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນນັບຕັ້ງແຕ່ອະດີດ ຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ.
5. ໃຫ້ຖາມກຸ່ມວ່າ ຈະມີຫຍັງເກີດຂຶ້ນຕາມເສັ້ນສະແດງຈາກ “ປັດຈຸບັນ” ຈົນເຖິງ “ໃນອະນາຄົດ ຂ້ອຍບໍ່ຢາກເຫັນ - ປາບຶກສູນພັນ” ຂຽນຄຳຕອບເຫລົ່ານັ້ນໃສ່ເທິງເສັ້ນສະແດງ.
6. ໃຫ້ຖາມກຸ່ມວ່າ ຈະມີຫຍັງແຕ່ທີ່ພວກເຮົາສາມາດເຮັດໄດ້ ຫລື ສິ່ງໃດແຕ່ຄວນຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດ ຕາມເສັ້ນສະແດງຈາກ “ປັດຈຸບັນ” ຈົນເຖິງ “ໃນອະນາຄົດ ຂ້ອຍຢາກເຫັນ - ປາບຶກຫລາຍຂຶ້ນ” ຂຽນຄຳຕອບເຫລົ່ານັ້ນໃສ່ເທິງເສັ້ນສະແດງ.
7. ໃຫ້ສັງເກດເບິ່ງເສັ້ນສະແດງທີ່ໄດ້ແຕ້ມໄປນັ້ນ ແລະ ສະຫລຸບສັງລວມກິດຈະກຳ ໂດຍບອກເຫລົ່າສຳລັບສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນ (ຈາກອະດີດຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ) ເພື່ອໃຫ້ເຫັນສະພາບເຫດການຕົວຈິງໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ສິ່ງທີ່ພວກເຮົາຕ້ອງເຮັດ ຫລື ຈຳເປັນຕ້ອງເຮັດໃນອະນາຄົດ ເພື່ອໃຫ້ມີຈຳນວນ ປາບຶກ ມີຫລາຍຂຶ້ນ ຢູ່ໃນແມ່ນ້ຳ.

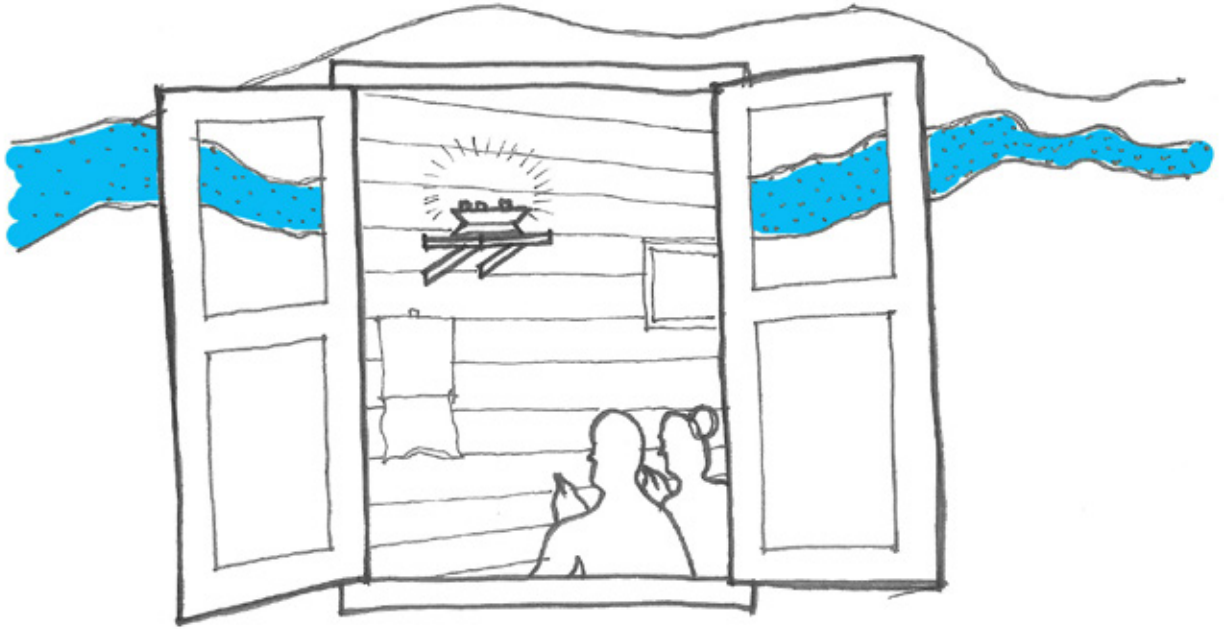
ຕົວຢ່າງ: ໃນກໍລະນີຈຳນວນປາບຶກຫລຸດໜ້ອຍລົງ

ປະຫວັດກ່ຽວກັບ ເມືອງແກ້ວສີມາ

(History of Keo Seima District)

ນຳພານັກຮຽນອ່ານກ່ຽວກັບເລື່ອງນິທານຂ້າງລຸ່ມນີ້ ແລ້ວໃຫ້ຄິດເຖິງກ່ຽວກັບຮີດຄອງ ແລະ ປະເພນີຕ່າງໆ ທີ່ໄດ້ສືບທອດປະຕິບັດກັນມາຢູ່ໃນເຂດພື້ນທີ່ເມືອງແກ້ວສີມາ.

ເລື່ອງປະຫວັດ ຄວາມເປັນມານີ້ແມ່ນໄດ້ກ່າວບອກໂດຍ ທ່ານ ແກ້ວເຜີຍ ແລະ ພັນລະຍາ ຂອງລາວ ຊື່ວ່າ ນາງ ເຕັດເຢດ ໃນຄັ້ງວັນທີ 19 ຕຸລາ 2015. ທ່ານ ແກ້ວເຜີຍ ອາຍຸ 80 ປີ ອາໄສຢູ່ບ້ານ ລາວກາ, ເມືອງແສນມະໂນລົມ ເຊິ່ງເປັນເມືອງຫລວງຂອງແຂວງມົນທົນຄືຣີ.

ດົນນານມາແລ້ວ, ຊາວບ້ານໄດ້ພົບເຫັນກ້ອນຫີນຢູ່ເທິງພູເຂົາ ຄ້າຍໆກັບແກ້ວໃສແວວວາວ ແລະ ມີຫລາກ ຫລາຍສີຄືກັນກັບເພັດ. ກ້ອນຫີນດັ່ງກ່າວແມ່ນມີຄວາມສວຍງາມຫລາຍ. ຊາວບ້ານເອີ້ນວ່າ ຫີນແກ້ວສີມາ ຫລື ແກ້ວວິທະຍາຄຸນ.

ໃນເຂດພື້ນທີ່ບໍລິເວນພູເຂົານັ້ນ ຊາວບ້ານໄດ້ເຮັດເປັນບ່ອນລ້ຽງງົວແລະຄວາຍ. ສັດຂອງເຂົາເຈົ້າບໍ່ເຄີຍເສຍ ຈັກເທື່ອ. ຊາວບ້ານມັກຈະສວດມົນຮ້ອງຂໍໃຫ້ຜີສາງນາໄມ້ຮັກສາງົວຄວາຍຂອງເຂົາເຈົ້າຢູ່ຕະຫລອດ. ເຖິງ ແມ່ນວ່າ ສັດບາງໂຕອາດຈະສູນຫາຍ, ຊາວບ້ານກໍ່ຮ້ອງຂໍໃຫ້ຜີຊ່ວຍໃຫ້ກັບຄືນມາ, ແລະ ບໍ່ພໍເທົ່າໃດມື້ ສັດ ທີ່ສູນຫາຍໄປນັ້ນກໍ່ກັບຄືນມາ.

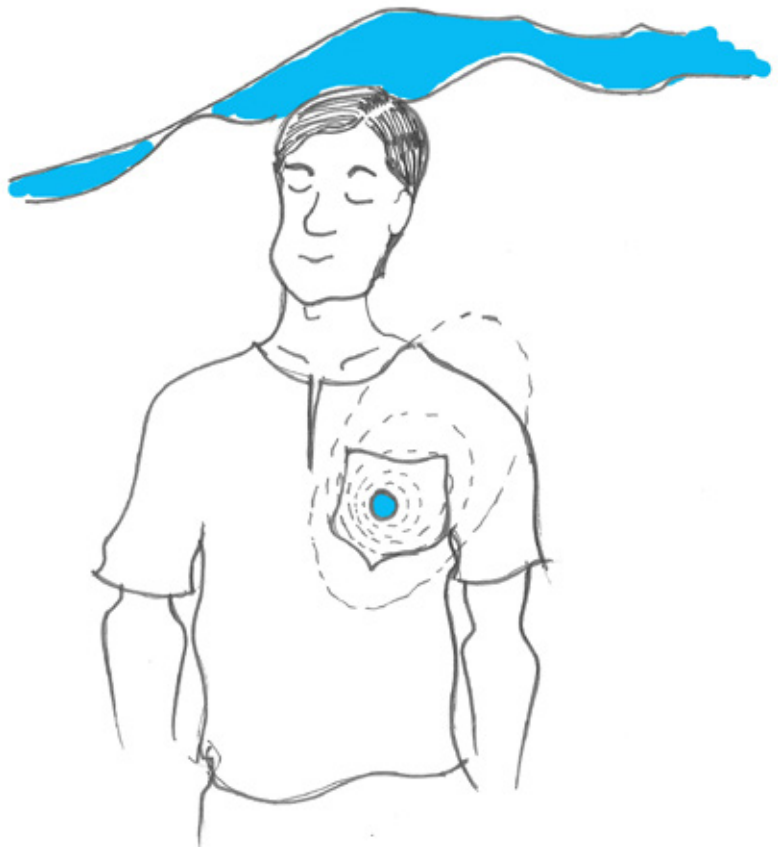
ເພາະສະນັ້ນ ເຂດພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວຈຶ່ງກາຍມາເປັນສະຖານທີ່ສັກສິດ. ເມື່ອຊາວບ້ານເຈັບປ່ວຍບໍ່ສະບາຍ, ພວກ ເຂົາຈະບະບົນດ້ວຍ ໝູ ຫລື ເລືອດໄກ່, ໄຕ້ທູບ ໄຕ້ທຽນ, ແລະ ຂໍພອນຈາກສິ່ງສັກສິດໃຫ້ຫາຍຈາກໂລກໄພ ໄຂ້ເຈັບ. ສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວ ກໍ່ກາຍມາເປັນບ່ອນຈັດງານສະເຫລີມສະຫລອງ ແລະ ພິທີຕ່າງໆທາງສາສະໜາ.

ຊາວບ້ານທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນສະໄໝນັ້ນ ແມ່ນບັນພະບຸລຸດຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າບຸນອງ. ຕອນກາງຄືນ, ຊາວບ້ານທີ່ເຄັ່ງຄັດດ້ານສາສະໜາໄດ້ຝັນເຫັນຜີມາບອກເຂົາເຈົ້າກ່ຽວກັບແກ້ວວິເສດມາຈາກກ້ອນຫີນໃຫຍ່, ແລະ ເຮັດແນວໃດເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງຈະໄດ້ມາ. ຈາກນັ້ນ ຊາວບ້ານກໍ່ໄດ້ອອກໄປຫາແລະເກັບເອົາແກ້ວນັ້ນມາ. ບາງຄົນກໍ່ເອົາແກ້ວທີ່ເກັບໄດ້ມາໄວ້ເທິງຫ້ອງຂອງ, ແລະ ບາງຄົນກໍ່ເອົາໄວ້ໃນກະເປົາເພື່ອບູຊາ. ຜູ້ໃດທີ່ມີແກ້ວວິທະຍາຄຸນ ຜູ້ນັ້ນຈະມີໂຊກລາບສະເໝີ, ບໍ່ສະເພາະແຕ່ຕົນເອງ, ແຕ່ທຸກຄົນໃນຄອບຄົວຂອງເຂົາເຈົ້າກໍ່ໂຊກດີເຊັ່ນດຽວກັນ, ຮວມໄປເຖິງສັດລ້ຽງຂອງເຂົາເຈົ້ານຳ.

ເມື່ອມີການຈັດພິທີທາງສາສະໜາຢູ່ບ້ານ, ຖ້າວ່າໃຜມີແກ້ວວິເສດ ຜູ້ນັ້ນກໍ່ຈະຖືໄປສະຖານທີ່ສັກສິດນຳ ເພື່ອສັກກະລະບູຊາ. ພາຍຫລັງທີ່ສຳເລັດພິທີ, ເຂົາເຈົ້າຈະນຳເອົາແກ້ວດັ່ງກ່າວຄືນເມືອເຮືອນ. ເຂົາເຈົ້າໄດ້ຕັ້ງຊື່ສະຖານທີ່ໄດ້ໄປເກັບເອົາແກ້ວດັ່ງກ່າວວ່າ ແກ້ວສີມາ, ເຊິ່ງມີຢູ່ໃນປ່າເຂດຊຸມຊົນ ເປຣ ອຸຈຈະລຸງ. ຕໍ່ມາ, ສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວໄດ້ກາຍມາເປັນ ເມືອງແກ້ວສີມາ. ປັດຈຸບັນ ເຂດປ່າໄມ້ດັ່ງກ່າວໄດ້ປ່ຽນຊື່ມາເປັນຄຸ່ມສະເຣ ເປຣະ, ເມືອງແກ້ວສີມາ, ແຂວງມົນທົນຄຣີ.

ໃນໄລຍະການປົກຄອງຂອງ ພອນພົດ (40 ປີຜ່ານມາ), ແກ້ວວິເສດທັງໝົດໄດ້ຖືກຍຶດເອົາໄປ ແລະ ມາຮອດປັດຈຸບັນນີ້ ແມ່ນບໍ່ສາມາດເຫັນແກ້ວດັ່ງກ່າວນັ້ນແລ້ວ. 🌿

ລະດັບການສຶກສາ ປ5-ມ1

ລະດັບຄາດໝາຍ

- ທົບທວນຄືນກ່ຽວກັບນິທານແລະປະເພນີພື້ນບ້ານ ທີ່ໄດ້ສືບທອດປະຕິບັດກັນໃນໝູ່ບ້ານ.
- ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈຕໍ່ກັບຊັບພະຍາກອນປະເພດຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່ໃນບໍລິເວນໃກ້ໆບ້ານ.
- ເພື່ອສ້າງເກດຕິລາຄາ ແລະ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງທີ່ວ່າ ຊັບພະຍາກອນຕ່າງໆ ໄດ້ຫລຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ ເມື່ອທຽບໃສ່ອະດີດຜ່ານມາ.
- ເພື່ອສ້າງເກດຕິລາຄາ ແລະ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງທີ່ວ່າການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດ (ການພັດທະນາ) ແລະ ການກ່ຽນແປງໃນຮູບແບບການດຳລົງຊີວິດ ການຂະຫຍາຍໂຕທາງດ້ານເສດຖະກິດ (ການພັດທະນາ) ແລະ ການປ່ຽນແປງໃນຮູບແບບການດຳລົງຊີວິດ ແມ່ນຕິດພັນກັບການເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ການຫລຸດລົງຂອງຊັບພະຍາກອນຕ່າງໆ.

ກິດຈະກຳ 1 (ເວລາ: ປະມານ 1 ຊົ່ວໂມງ)

1. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ແນະນາກ່ຽວກັບເລື່ອງທີ່ຈະເລົ່າ ໂດຍເວົ້າວ່າ, “ຄູຈະອ່ານເລື່ອງ ‘ແກ້ວວິເສດ’ ໃຫ້ພວກເຈົ້າຟັງ, ເຊິ່ງເປັນເລື່ອງກ່ຽວກັບແກ້ວທີ່ລືກລັບຊະນິດໜຶ່ງ. ກະລຸນາຕັ້ງໃຈຟັງເລື່ອງນິທານ ແລະ ຄິດເຖິງກ່ຽວກັບການແກ້ວວິເສດດັ່ງກ່າວວ່າໄດ້ມາແນວໃດ, ກ່ຽວຂ້ອງກັບສະຖານທີ່ທີ່ມີຊື່ວ່າແນວໃດແດ່ ແລະ ແກ້ວດັ່ງກ່າວມີສ່ວນພົວພັນກັບການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນແນວໃດ.” ຈາກນັ້ນ ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຈະຕ້ອງອ່ານເລື່ອງນິທານດັ່ງກ່າວໃຫ້ດັງໆ.

2. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ໃນເລື່ອງ, ເປັນຫຍັງສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວຈຶ່ງມີຊື່ວ່າ ແກ້ວສີມາ?”

3. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, ປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເມືອງແກ້ວສີມາເຊື່ອວ່າ ‘ແກ້ວວິເສດ’ ມີພະລັງຫຍັງແດ່?”

4. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນເມືອງແກ້ວສີມາໄດ້ໃຊ້ ‘ແກ້ວວິເສດ’ ເຂົ້າໃນພິທີທາງສາດສະໜາ ເພື່ອຂໍໃຫ້ທຸກຄົນມີຄວາມສຸກ, ແຕ່ວ່າ ມັນເປັນພິທີກຳໃນຮູບແບບໃດທີ່ໄດ້ປະຕິບັດໃນໝູ່ບ້ານ?” ນັກຮຽນຈະຕ້ອງຄິດຄວາມປຶກສາຫາລືກັນພາຍໃນກຸ່ມ ແລະ ນຳສະເໜີແນວຄວາມຄິດຂອງເຂົາເຈົ້າຕໍ່ກັບຫ້ອງຮຽນ.

5. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານຂອງພວກເຮົາ ມັນມີສະຖານທີ່ ຫລື ສິ່ງຂອງອັນໃດບໍ່ ທີ່ເປັນເລື່ອງລືກລັບເລົ່າຕ່າງກັນມາ?”

6. ໃຫ້ເວົ້າສູ່ນັກຮຽນຟັງ, “‘ແກ້ວວິເສດ’ ແມ່ນໄດ້ຖືກຄົ້ນພົບຢູ່ໃນເມືອງແກ້ວສີມາ, ແຕ່ປັດຈຸບັນ ແມ່ນບໍ່ມີແລ້ວ.” ຈາກນັ້ນໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານຂອງພວກເຮົາ ມັນມີຊັບພະຍາກອນປະເພດໃດແດ່?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ.

7. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ທຽບໃສ່ອະດີດຜ່ານມາ ຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານຂອງພວກເຮົາ ມັນມີຊັບພະຍາກອນອັນໃດແດ່ທີ່ຖືກຄົ້ນພົບ, ແລະ ປັດຈຸບັນ ມັນນັບມື້ຫລຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ ຫລື ບໍ່ມີເລີຍ? ຖ້າວ່າ ມັນມີຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວ, ເປັນຫຍັງເຈົ້າຈຶ່ງຄິດວ່າມັນມີໜ້ອຍລົງ ຫລື ບໍ່ມີເລີຍ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ.

8. ຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ເຈົ້າຄິດວ່າແມ່ນຫຍັງຈະເກີດຂຶ້ນ ຖ້າວ່າຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວນັ້ນຫາກບໍ່ມີແລ້ວ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ.

9. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ເຈົ້າຄິດບໍ່ວ່າ ພວກເຮົາສາມາດເຮັດບາງສິ່ງບາງຢ່າງໄດ້ ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ຊັບພະຍາກອນນັບມື້ຫລຸດໜ້ອຍລົງດັ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນປັດຈຸບັນ?” ຂຽນຄໍາຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ.

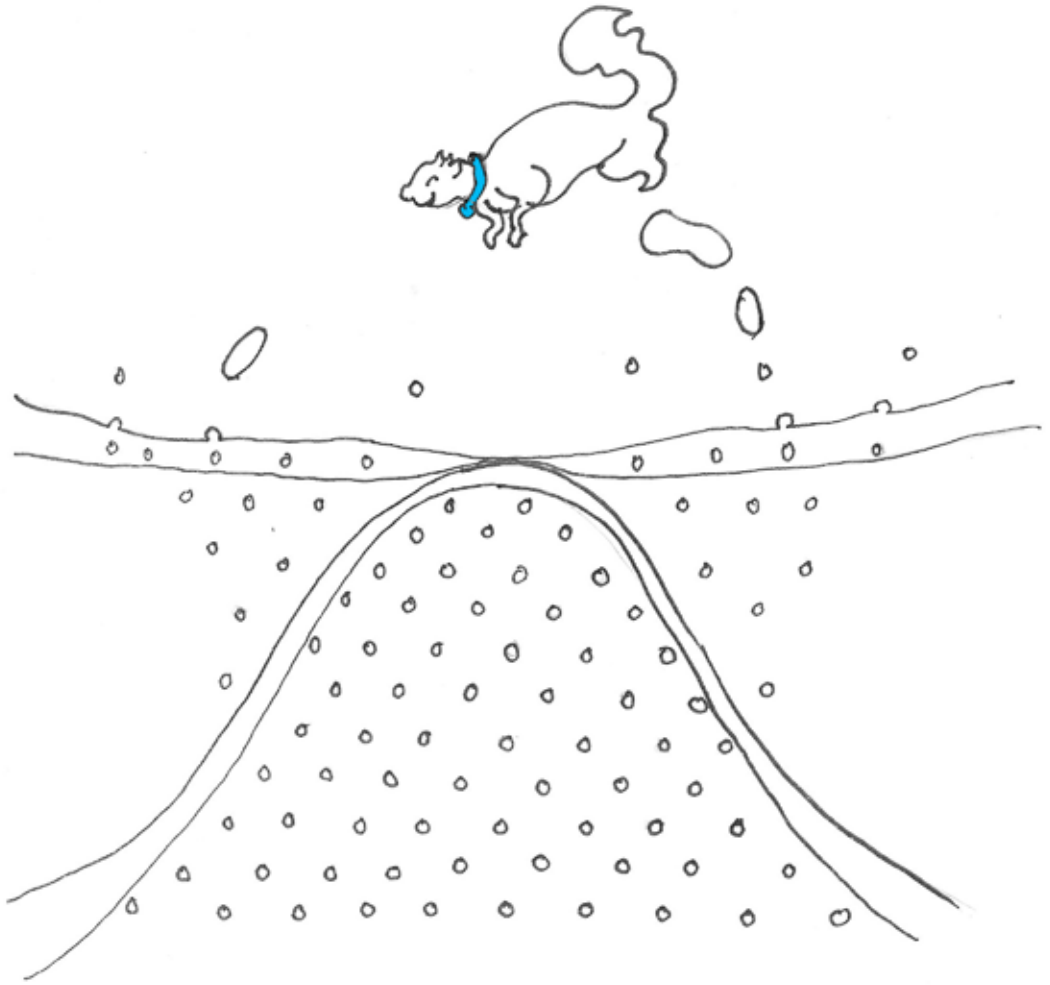
10. ສະຫລຸບສັງລວມກິດຈະກຳໂດຍໃຫ້ຢືນຢັນຄຳເວົ້າຕ່າງໆດັ່ງລຸ່ມນີ້ກັບນັກຮຽນ. “ຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານຂອງພວກເຮົາ, ມັນມີເລື່ອງເລົ່າ ແລະ ນິທານພື້ນບ້ານຫລາກຫລາຍປະເພດທີ່ໄດ້ບອກເລົ່າຕ່າງກັນມາໃນແຕ່ລະຍຸກສະໄໝ.” “ມັນມີປະເພນີຫລາກຫລາຍປະເພດທີ່ຕິດພັນກັບແຫລ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ.” “ມັນມີຂໍ້ຜູກພັນກັນລະຫວ່າງ ການດຳລົງຊີວິດໃນແຕ່ລະວັນຂອງປະຊາຊົນເຮົາ ກັບການຫລຸດລົງຂອງຊັບພະຍາກອນ.” “ມັນມີຫລາກຫລາຍວິທີການທີ່ສາມາດເຮັດໄດ້ ເພື່ອປົກປ້ອງຊັບພະຍາກອນຂອງພວກເຮົາ.”

ກິດຈະກຳ 2) ການສຳພາດ (ເວລາ: ກິດຈະກຳກ່ອນການສຳພາດ + 1 ຊົ່ວໂມງ)

1. ໃຫ້ຄົ້ນຄ້ວາກ່ຽວກັບຕົ້ນກຳເນີດຂອງຊື່ຂອງບ້ານ ຫລື ເມືອງ.
2. ໃຫ້ຄົ້ນຄ້ວາເບິ່ງວ່າ ເມື່ອໃດ, ດ້ວຍເຫດຜົນໃດ, ແລະ ດ້ວຍວິທີໃດທີ່ພິທີການທາງສາດສະໜາຈຶ່ງໄດ້ຮັບການປະຕິບັດກັນມາຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານ.
3. ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນທີ 1 ເຖິງ 3 ຈາກກິດຈະກຳ 1).
4. ໃຫ້ຖາມກຸ່ມນັກຮຽນສະເໜີຜົນການຄົ້ນຄ້ວາຈາກຂັ້ນຕອນ 1 ແລະ 2.
5. ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນທີ 7 ເຖິງ 10 ຈາກກິດຈະກຳ 1).

ກິດຈະກຳ 3) ເຫດການໃນອະນາຄົດ (ເວລາ: ປະມານ 40 ນາທີ)

1. ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນທີ 1 ເຖິງ 8 ຈາກກິດຈະກຳ 1)
2. ໃຫ້ເວົ້າສູ່ນັກຮຽນຟັງ, “ເຮົາມາຄິດເບິ່ງວ່າໃນອະນາຄົດ xx (ຍົກຕົວຢ່າງ ຊັບພະຍາກອນໃດໜຶ່ງ) ໃນບໍລິເວນອ້ອມຮອບຕົວເຮົາ, ເຊິ່ງອາດຈະມີຈຳນວນໜ້ອຍລົງ ເມື່ອທຽບໃສ່ອະດີດຜ່ານມາ.”
3. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “Xx ມີຈຳນວນໜ້ອຍລົງ ເມື່ອທຽບໃສ່ອະດີດຜ່ານມາ, ແຕ່ເຈົ້າຄິດວ່າແມ່ນຫຍັງຈະເກີດຂຶ້ນກັບ xx ໃນອະນາຄົດ? ເຈົ້າຄິດວ່າມັນຈະມີຈຳນວນເພີ່ມຂຶ້ນ ຫລື ຫລຸດລົງ ນັບຕັ້ງແຕ່ນີ້ໄປ?”
4. ໃຫ້ແຕ້ມເສັ້ນສະແດງຂອງເຫດການໃນອະນາຄົດ (ເບິ່ງກິດຈະກຳ 3) ຈາກເລື່ອງນິທານກ່ຽວກັບນົກເຄົ້າແລະຟານ ໂດຍເລີ່ມຈາກ “ອະດີດ” ທາງເບື້ອງຊ້າຍ.
5. ເທິງເສັ້ນສະແດງ, ໃຫ້ຂຽນເຫດການຕ່າງໆທີ່ເກີດຂຶ້ນຕັ້ງແຕ່ອະດີດຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ.
6. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນວ່າ ຈະມີຫຍັງເກີດຂຶ້ນຕາມເສັ້ນສະແດງຈາກ “ປັດຈຸບັນ” ຈົນເຖິງ ໃນອະນາຄົດ ຂ້ອຍບໍ່ຢາກເຫັນ - ຊັບພະຍາກອນສູນຫາຍໄປ” ແລະ ໃຫ້ຂຽນຄຳຕອບເຫລົ່ານັ້ນໃສ່ເທິງເສັ້ນສະແດງ.
7. ຈາກນັ້ນໃຫ້ຖາມນັກຮຽນເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີຄຳຄິດເຫັນຕໍ່ກັບ ມີສິ່ງໃດແດ່ທີ່ພວກເຮົາສາມາດເຮັດໄດ້ ຫລື ມີສິ່ງໃດແດ່ທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີ ເພື່ອສ້າງເສັ້ນຈາກ “ປັດຈຸບັນ” ຈົນເຖິງ “ໃນອະນາຄົດ ຂ້ອຍຢາກເຫັນ - ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງຊັບພະຍາກອນ” ແລະ ໃຫ້ຂຽນຄຳຕອບເຫລົ່ານັ້ນໃສ່ເທິງເສັ້ນສະແດງ.
8. ໃຫ້ສັງເກດເບິ່ງເສັ້ນສະແດງທີ່ໄດ້ແຕ້ມໄປນັ້ນ ແລະ ສະຫລຸບສັງລວມກິດຈະກຳ ໂດຍບອກເຫລົ່າສຳລັບສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນ (ຈາກອະດີດຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ) ເພື່ອໃຫ້ເຫັນສະພາບເຫດການຕົວຈິງໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ສິ່ງທີ່ພວກເຮົາຕ້ອງເຮັດ ຫລື ຈຳເປັນຕ້ອງເຮັດໃນອະນາຄົດ ເພື່ອໃຫ້ມີຊັບພະຍາກອນອຸດົມສົມບູນຫລາຍຂຶ້ນຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານຂອງພວກເຮົາ ຫລື ເຂດພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ.

ຜາແດງ ແລະ ນາງໄອ່

(Pha-Daeng and Nang Ai)

ພວກເຮົາມາອ່ານເລື່ອງຕໍ່ໄປນີ້ນຳກັນ ແລະ ໃຫ້ຄິດເຖິງພູມິປະເທດ ແລະ ແຮ່ທາດຕ່າງໆ.

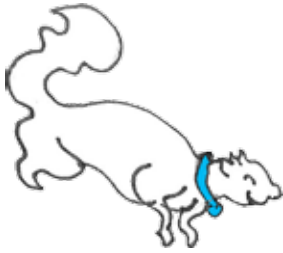
ໃນຄັ້ງວັນທີ

9 ພະຈິກ 2014, ເຊິ່ງອາໄສຢູ່ມົນທົນຫວ້ຍ ສຳພັດ ເມືອງ ປຣະຈັກສິນລະປາຄົມ, ຈັງຫວັດອຸດອນທານີ. ເປັນເລື່ອງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສ້າງທະເລສາບໜອງຫານ ໃນຈັງຫວັດອຸດອນທານີ ແລະ ບັນດາສະຖານທີ່ຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່ໃນເຂດພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ. ໃນເລື່ອງ ຊື່ນກະຮອກຂາວແມ່ນໝາຍເຖິງ ທາດເກືອ ຫລື ທາດໂປຕາຊຽມ. ຖ້າວ່າຄົນເຮົາຫາກຊຸດຄື້ນ ຫລື ນຳໃຊ້ແຮ່ທາດຫລາຍເກີນໄປ, ພື້ນທີ່ດິນ ຈະພັງທະລາຍລົງ, ປຽບສະເໝືອນປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນນະຄອນຄິຕະ, ລວມທັງ ນາງໄອ່, ພົບວ່າເມືອງ ຂອງເຂົາເຈົ້າຖືກພັງທະລາຍ ເມື່ອພວກເຂົາບໍລິໂພກຊື່ນກະຮອກຫລາຍເກີນໄປ.

ທ້າວພັງຄິ, ລູກຊາຍຂອງພະຍານາກ, ໄດ້ແປງກາຍຕົນເອງເປັນກະຮອກ ເພື່ອດູແລເອົາໃຈໃສ່ ນາງໄອ່. ມັນເປັນແນວນັ້ນ ກໍ່ເນື່ອງຈາກວ່າ ທ້າວ ພັງຄິ ໄດ້ເກີດມາເປັນຄົນໃບໃນຊາດປາງກ່ອນ. ສຳລັບນາງໄອ່, ໃນຊາດກ່ອນ, ແມ່ນເກີດມາເປັນ ນາງອອງຄຳ, ເຊິ່ງເປັນລູກສາວຂອງຄົນຮັ່ງມີ. ຄວາມງົດງາມຂອງລາວແມ່ນ ເປັນທີ່ປະທັບໃຈຂອງຫລາຍໆຄົນ, ແຕ່ວ່າລາວກໍ່ບໍ່ໄດ້ຮັກກັບຜູ້ໃດເລີຍ. ພໍແມ່ຂອງລາວມັກຊາຍຄົນໃບ ເພາະວ່າລາວເປັນຄົນດຸໝັ່ນ-ຂະຫຍັນພຽນ, ແລະ ກໍ່ໄດ້ຮ້ອງຂໍຊາຍຄົນນັ້ນແຕ່ງດອງກັບນາງໄອ່. ແຕ່ວ່າຊາຍ ຄົນໃບບໍ່ໄດ້ມັກນາງໄອ່. ລາວເອງບໍ່ໄດ້ສົນໃຈນາງໄອ່ ແລະ ກໍ່ບໍ່ໄດ້ມີຄວາມຜູກພັນຫຍັງກັນ. ເຖິງແນວນັ້ນ ພວກເຂົາກໍ່ໄດ້ຢູ່ກັນນຳກັນ ແລະ ໄດ້ສະແດງບົດບາດເປັນຜົວເມຍກັນ.

ຫລາຍປີຜ່ານໄປ, ຊາຍຄົນໃບໄດ້ກາຍມາເປັນຄົນຮັ່ງມີ ແລະ ຢາກກັບຄືນເມືອຢູ່ກັບພໍ່ແມ່ຂອງລາວ ທີ່ອາໄສ ຢູ່ເຮືອນເກົ່າ. ຊາຍຄົນນັ້ນໄດ້ບອກນາງອອງຄຳວ່າ ລາວຈະໄປຄົນດຽວ, ແຕ່ນາງອອງຄຳ ເວົ້າວ່າ, ເຖິງແນວ ໃດກໍ່ຕາມ, ນາງກໍ່ຢາກໄປພ້ອມກັນ ເພື່ອພົບກັບພໍ່ແມ່ຜົວຂອງນາງ. ແຕ່ວ່າຊາຍຄົນນັ້ນບໍ່ຢາກໃຫ້ນາງໄປນຳ, ລາວຕ້ອງການໜີຈາກນາງອອງຄຳ. ເມື່ອພວກເຂົາໄດ້ເດີນທາງໄປນຳກັນ ຮອດຕອນກາງຄືນ ພວກເຂົາໄດ້ຢຸດ ພັກເຊົາທີ່ກ້ອງຕົ້ນໝາກເຕືອ ໃກ້ກັບແຄມແມ່ນ້ຳ. ຜົວໄດ້ປິ່ນຂຶ້ນຕົ້ນໝາກເຕືອເພື່ອເອົາໝາກເຕືອມາກິນ. ແຕ່ວ່າລາວບໍ່ໄດ້ເກັບເອົາມາໃຫ້ນາງອອງຄຳກິນແມ້ແຕ່ໝາກດຽວ. ລາວບໍ່ໄດ້ສົນໃຈນາງອອງຄຳແຕ່ຢ່າງໃດເລີຍ. ນາງອອງຄຳຮູ້ສຶກຫົວ ຈຶ່ງໄດ້ເກັບເອົາໝາກເຕືອທີ່ຫລິ້ນແລ້ວນັ້ນມາກິນ. ຜົວຂອງນາງອອງຄຳບໍ່ໄດ້ລົງມາຈາກ ຕົ້ນໝາກເຕືອ ແລະ ໄດ້ນອນຢູ່ເທິງຕົ້ນໄມ້ນັ້ນເລີຍ, ໃນຂະນະທີ່ ນາງອອງຄຳ ແມ່ນນອນຢູ່ກ້ອງຕົ້ນໄມ້. ເມື່ອຜົວເຫັນວ່າເມຍຂອງຕົນພວມນອນຫລັບແຈບຢູ່ ກໍ່ຟ້າວລົງມາຈາກຕົ້ນໝາກເຕືອ ແລະ ໜີຈາກນາງໄປ.

ໂຊກດີທີ່ບໍ່ມີເສືອຈັກໂຕມາກິນນາງອອງຄຳ. ນາງຕື່ນຂຶ້ນມາບໍ່ເຫັນຜົວ ຈຶ່ງໄດ້ຢ່າງອອກໄປຈາກປ່າ, ແຕ່ກໍ່ບໍ່ຮູ້ ວ່າຈະໄປທາງໃດ. ຫລັງຈາກນັ້ນ ນາງອອງຄຳກໍ່ພົບກັບນາຍພານ, ເຊິ່ງເປັນຜູ້ທີ່ພາລາວໄປທີ່ແມ່ນ້ຳແຫ່ງໜຶ່ງ. ນາຍພານບອກລາວວ່າ ໃຫ້ເຈົ້າຄ່ອຍໆຢ່າງຂ້າມແມ່ນ້ຳນີ້ໄປ ແລ້ວເຈົ້າຈະເຫັນເຮືອນຜົວຂອງເຈົ້າຢູ່ອີກຟາກ ໜຶ່ງຂອງແມ່ນ້ຳນີ້, ເວົ້າແລ້ວນາຍພານຄົນນັ້ນກໍ່ຈາກໄປ. ໃນຂະນະທີ່ນາງອອງຄຳກຳລັງພະຍາຍາມຂ້າມແມ່ນ້ຳ, ນາງໄດ້ຈົມລົງນ້ຳ, ກ່ອນຈະຂາດໃຈ ນາງໄດ້ພາວະນາວ່າ ໃນຊາດໜ້າຂໍໃຫ້ຜົວຮັກນາງ, ຂໍໃຫ້ຕົນເອງງົດງາມ ກວ່າເກົ່າ ແລະ ຂໍໃຫ້ຜົວເອົາໃຈໃສ່ເບິ່ງແຍງຕົນເອງຫລາຍຂຶ້ນ.

ຊີວິດຂອງນາງອອງຄໍາໄດ້ສິ້ນສຸດລົງ ແລະ ຊີວິດໃໝ່ຂອງລາວໄດ້ເລີ່ມຂຶ້ນທີ່ນະຄອນຄຶຕະ. ລາວໄດ້ເກີດມາເປັນນາງໄອ່ຄໍາ ຫລື ນາງໄອ່. ນາຍພານ ໄດ້ເກີດມາເປັນ ທ້າວຜາແດງ. ຊາຍຄົນໃບໄດ້ເກີດມາເປັນ ທ້າວພັງຄຶ.

ນາງໄອ່ ເປັນລູກສາວຂອງພະລາຊານະຄອນຄຶຕະ. ພະລາຊານີ້ນັ້ນ ຊາຍຢູ່ເມືອງຊຽງຫຽນ. ຄວາມງົດງາມຂອງນາງໄອ່ ເປັນທີ່ຮູ້ຈັກກັນໄປທົ່ວທຸກເມືອງ, ລວມທັງເມືອງພະພົງ ເຊິ່ງເປັນສະຖານທີ່ງ

ທ້າວຜາແດງ ອາໄສຢູ່. ທ້າວຜາແດງ ໄດ້ເດີນທາງໄປທີ່ນະຄອນຄຶຕະ ແລະ ໄດ້ຂ້າວວ່າ ນາງໄອ່ເປັນຍິງທີ່ມີຄວາມສວຍງາມຫລາຍ. ດັ່ງນັ້ນ, ທ້າວຜາແດງຈຶ່ງໄດ້ລັກເຂົ້າໄປຫ້ອງຂອງນາງໄອ່ ສ້າງສາຍສໍາພັນ ແລະ ສັນຍາວ່າຈະມາສູ່ຂໍ້ຕາມຮີດຄອງ. ຄວາມງົດງາມ ຂອງນາງໄອ່ ຍັງໄດ້ຖືກກ່າວຂານໄປເຖິງເມືອງບາດານ. ທ້າວພັງຄຶ ໄດ້ຂ້າວວ່ານາງໄອ່ມີຄວາມງົດງາມຫລາຍ, ກໍ່ເລີຍແປງກາຍເປັນມະນຸດ ແລະ ພະຍາຍາມເຂົ້າໄປຫານາງໄອ່. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ລາວບໍ່ສາມາດເຂົ້າໄປໃກ້ຊິດກັບນາງໄອ່ ດັ່ງນັ້ນ ລາວຈຶ່ງກັບຄືນເມືອເຮືອນ ແລ້ວກໍ່ກັບຄືນມາຫານາງໄອ່ອີກເທື່ອໜຶ່ງ. ແຕ່ລາວກໍ່ບໍ່ມີໂອກາດໄດ້ໂອ້ລົມກັບນາງໄອ່.

ຢູ່ນະຄອນຄຶຕະ, ທຸກໆເດືອນ 5 ຫລື ເດືອນ 6 ຂອງແຕ່ລະປີ ເຂົາເຈົ້າຈະຈັດງານພິທີບຸນແບກຟ້າກໍ່ຝົນຈູດບັ້ງໄຟ, ເພື່ອຂໍຝົນຈາກທ້ອງຟ້າ. ບຸນດັ່ງກ່າວແມ່ນຈັດຂຶ້ນພ້ອມໆກັບງານບຸນບັ້ງໄຟ ຫລື ການແຂ່ງຂັນຈູດບັ້ງໄຟ. ພະລາຊາຂອງນະຄອນຄຶຕະ ຈະເປັນຜູ້ແຈ້ງການໃຫ້ຈັດສົ່ງໜັງສືເຊີນໄປເຖິງສະຖານທີ່ຕ່າງໆ, ລວມທັງເມືອງພະພົງ ແລະ ເມືອງຊຽງຫຽນ. ພະລາຊາໄດ້ປະກາດວ່າ “ຖ້າເຈົ້າເມືອງຊຽງຫຽນສາມາດເອົາຊະນະໄດ້ ຈະຍົກເມືອງຂອງຕົນໃຫ້. ຖ້າວ່າ ທ້າວຜາແດງ ຈາກເມືອງພະພົງ ສາມາດເອົາຊະນະໄດ້, ແມ່ນຈະຍົກນາງໄອ່ໃຫ້ເປັນລາງວັນ.” ໃນມື້ຈັດການແຂ່ງຂັນ, ໄດ້ມີຜູ້ຄົນເຂົ້າຮ່ວມເປັນຈໍານວນຫລວງຫລາຍ. ຂ່າວກ່ຽວກັບການແຂ່ງຂັນຈູດບັ້ງໄຟ ໄດ້ຍິນໄປເຖິງເມືອງບາດານ. ທ້າວພັງຄຶ ໄດ້ຂຶ້ນມາເທິງພື້ນໂລກ ແລະ ແປງກາຍເປັນມະນຸດ ເພື່ອຫວັງທີ່ຈະເຂົ້າໃກ້ນາງໄອ່. ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ລາວກໍ່ຍັງບໍ່ມີໂອກາດທີ່ຈະໄດ້ໂອ້ລົມກັບນາງໄອ່ເລີຍ.

ງານບຸນບັ້ງໄຟໄດ້ເລີ່ມຂຶ້ນ. ການແຂ່ງຂັນໃນງານບຸນດັ່ງກ່າວຈະໃຊ້ເວລາຢູ່ ເຈັດມື້ ເຈັດຄືນ. ບັ້ງໄຟຂອງທ້າວ ຜາແດງ ບໍ່ສາມາດຂຶ້ນໄດ້ສູງສຸດ. ລາວກໍ່ເລີຍເສຍໄຊໃຫ້ພະລາຊາເມືອງຊຽງຫຽນ ແລະ ບໍ່ສາມາດເອົານາງໄອ່ມາເປັນເມຍໄດ້. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ທ້າວຜາແດງກໍ່ຍັງສືບຕໍ່ຂີ່ມ້າທີ່ມີຊື່ວ່າ ມ້າບັກສາມ ແລະ ກໍ່ຂີ່ມ້າມາຢ້ຽມຢາມນາງໄອ່ຢູ່ຕະຫລອດ. ທ້າວພັງຄຶ ບໍ່ຄ່ອຍພໍໃຈກັບການກະທໍາດັ່ງກ່າວ ແລະ ພະຍາຍາມວາງແຜນທີ່ຈະຂັດຂວາງຢູ່ເລື້ອຍໆ ແຕ່ກໍ່ບໍ່ສໍາເລັດ. ດັ່ງນັ້ນ, ລາວຈຶ່ງແປງກາຍເປັນກະຮອກຂາວ, ປີນຂຶ້ນມາເທິງລະບຽງຂອງນາງໄອ່ ແລ້ວກໍ່ແລ່ນຫຼິ້ນຢູ່ຫີນເພື່ອເຮັດໃຫ້ນາງໄອ່ເຫັນ. ນາງໄອ່ ຢາກໃຫ້ຈັບເອົາກະຮອກ ແລະ ບອກຄືນໃຊ້ຂອງລາວໄປຮ້ອງນາຍພານມາ. ນາຍພານອາໄສຢູ່ໃກ້ໆບໍລິເວນນັ້ນ ໄດ້ມາຕາມຄໍາຮ້ອງຂໍຂອງນາງໄອ່, ແລະຍັງໄດ້ຮ້ອງຂໍໃຫ້ຊາວບ້ານມາຊ່ວຍຈັບເອົາກະຮອກຕົວນັ້ນ.

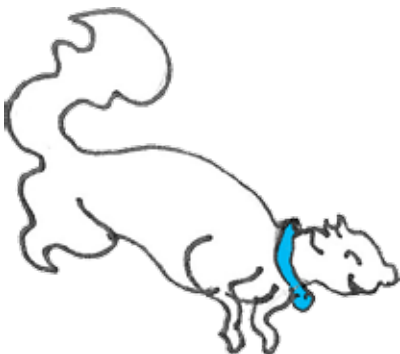

ໃນຕອນທຳອິດ, ກະຮອກສາມາດໜີເຂົ້າໄປໃນສວນມອນ, ເຊິ່ງປະຈຸບັນໄດ້ກາຍມາເປັນບ້ານສວນມອນ, ແລະ ແລ່ນຜ່ານເຂົ້າໄປໃນປ່າໄມ້ເພື່ອເອົາຕົ້ນຈານຢູ່ເທິງພູອຳຈານ, ຕໍ່ມາກະຮອກແລ່ນເຂົ້າໄປຫາພູໂພນທອງ ເຊິ່ງປະຈຸບັນເອີ້ນວ່າ ບ້ານໂພນທອງ, ແຕ່ວ່ານາຍພານກໍຍັງບໍ່ສາມາດຈັບກະຮອກໄດ້. ນາຍພານໄດ້ພະຍາຍາມ ຊອກຫາສາຍທະນູເສັ້ນໃໝ່ ຈົນສາມາດຊອກຫາໄດ້ທີ່ບ້ານໂພນທອງ, ແລ້ວກໍຍົກທະນູໃສ່ກະຮອກທີ່ບ້ານ ຂົນສາຍ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ນາຍພານກໍຍັງບໍ່ສາມາດຈັບກະຮອກໄດ້. ການໃຊ້ທະນູຂອງນາຍພານ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ເກີດສຽງດັງ “ປັກ”. ເພາະສະນັ້ນ, ສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງຖືກເອີ້ນວ່າ ບ້ານເມືອງປັກ. ກະຮອກ ຫລື ທ້າວ ພັງຄີ ໄດ້ບອກບໍລິວານຂອງລາວ, ນັ້ນກໍ່ຄື ນົກແລະງູ, ໄປເຮັດໃຫ້ນາຍພານເກີດຄວາມຢ້ານກົວ. ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ນາຍພານບໍ່ໄດ້ຢ້ານກົວ ແລະ ຍັງໄດ້ຂ້າມົກແລະງູຕາຍໝົດເລີຍ.

ກະຮອກຂາວໄດ້ໜີອອກຈາກພູໂພນທອງ ແລະ ເຂົ້າໄປລີ້ຢູ່ໃນຝັ່ງເທິງຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່ໃນປ່າ. ນາຍພານ ແລະ ຊາວບ້ານຮູ້ວ່າກະຮອກລີ້ຢູ່ໃນຝັ່ງດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງໄດ້ພາກັນຍົກທະນູເຂົ້າໄປ, ແຕ່ກໍບໍ່ສາມາດຂ້າກະຮອກໄດ້. ຊ້ຳບໍ່ ໜ້າມັນຍັງໜີໄປໄກຕື່ມອີກ. ນາຍພານພະຍາຍາມໄລ່ນຳກະຮອກຕົວນັ້ນຕໍ່ໄປ. ໃນຄັ້ງນີ້, ນາຍພານໄດ້ຮ້ອງ ຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫລືອຈາກຊຽງສົມ, ເຊິ່ງເປັນຈິວນ້ອຍທີ່ຫາກໍ່ສຶກ ແລະ ກໍ່ເຄີຍເຫັນກະຮອກດັ່ງກ່າວ. ຊຽງສົມ ໄດ້ຮັບລາງວັນເປັນ ເງິນ, ແລະ ແນະນຳໃຫ້ນາຍພານ ແລະ ຊາວບ້ານ ໄປທີ່ບ້ານດອນເງິນ. ນາຍພານ ແລະ ຊາວບ້ານໄດ້ໄລ່ກະຮອກເຂົ້າໄປເທິງຕົ້ນໝາກເຕືອ. ນາຍພານໄດ້ຍົກກະຮອກ ແລະ ມັນກໍ່ຕົກລົງມາຈາກຕົ້ນ ໝາກເຕືອ ແລ້ວກໍ່ຕາຍໃນທີ່ສຸດ.

ນາຍພານ ແລະ ຊາວບ້ານ ໄດ້ເດີນທາງໄປບ້ານຊຽງແຫ້ວ ແລະ ຊຽງສົມກໍ່ໄດ້ຊອຍຊີ້ນກະຮອກເພື່ອເປັນອາຫານ ໄດ້ໜຶ່ງພັນກະຕ່າ. ຊີ້ນກະຮອກໄດ້ຖືກແບ່ງປັນໃຫ້ທຸກໆຄົນທີ່ຢູ່ນະຄອນຄືຕະ, ຍົກເວັ້ນ ແມ່ໝ້າຍ, ຜູ້ທີ່ບໍ່ມີ ຜົວ ຫລື ລູກ, ຈະບໍ່ໄດ້ຮັບສ່ວນແບ່ງດັ່ງກ່າວ. ໃນຕອນກາງຄືນ, ຊາວບ້ານໄດ້ຮວມຕົວກັນ ແລະ ກິນຊີ້ນ ກະຮອກເປັນອາຫານ. ກິນອັນຫອມຫວນເປັນຕາແຊບ ໄດ້ໄປເຖິງເມືອງບາດານ.

ຂ່າວໄດ້ຖືກສົ່ງມາເຖິງ ພະຍານາກແຫ່ງເມືອງບາດານ ວ່າລູກຊາຍຂອງລາວໄດ້ຖືກຍົກຕາຍແລ້ວ. ພະຍານາກ ກໍ່ເລີຍມີຄວາມໂມໂຫເປັນຢ່າງຍິ່ງ ແລະ ໄດ້ອອກຄຳສັ່ງໃຫ້ນາຍທະຫານບໍລິວານຂອງລາວໄປຜືນນະຄອນຄື ຕະໃຫ້ວອດວາຍ. ບ່ອນໃດກໍ່ຕາມທີ່ທະຫານພົບເຫັນຊີ້ນຂອງກະຮອກຢູ່ເທິງພື້ນດິນ, ມັນຈະເຮັດໃຫ້ພື້ນທີ່ ນັ້ນຈົມລົງພື້ນບາດານ.

ທ້າວ ຜາແດງໄດ້ເດີນທາງມານະຄອນຄືຕະ ເພື່ອ ຊອກຫານາງໄອ່. ເມື່ອລາວເຂົ້າໄປໃນຫ້ອງ ນາງໄອ່ ກຳລັງກິນອາຫານ ແລະ ເວົ້າກັບລາວວ່າ, “ຂ້ອຍມີ ລາບກະຮອກ ເຊິ່ງຂ້ອຍໄດ້ມາຈາກກະຮອກທີ່ມີ ສາຍຄຳຄຳ.”

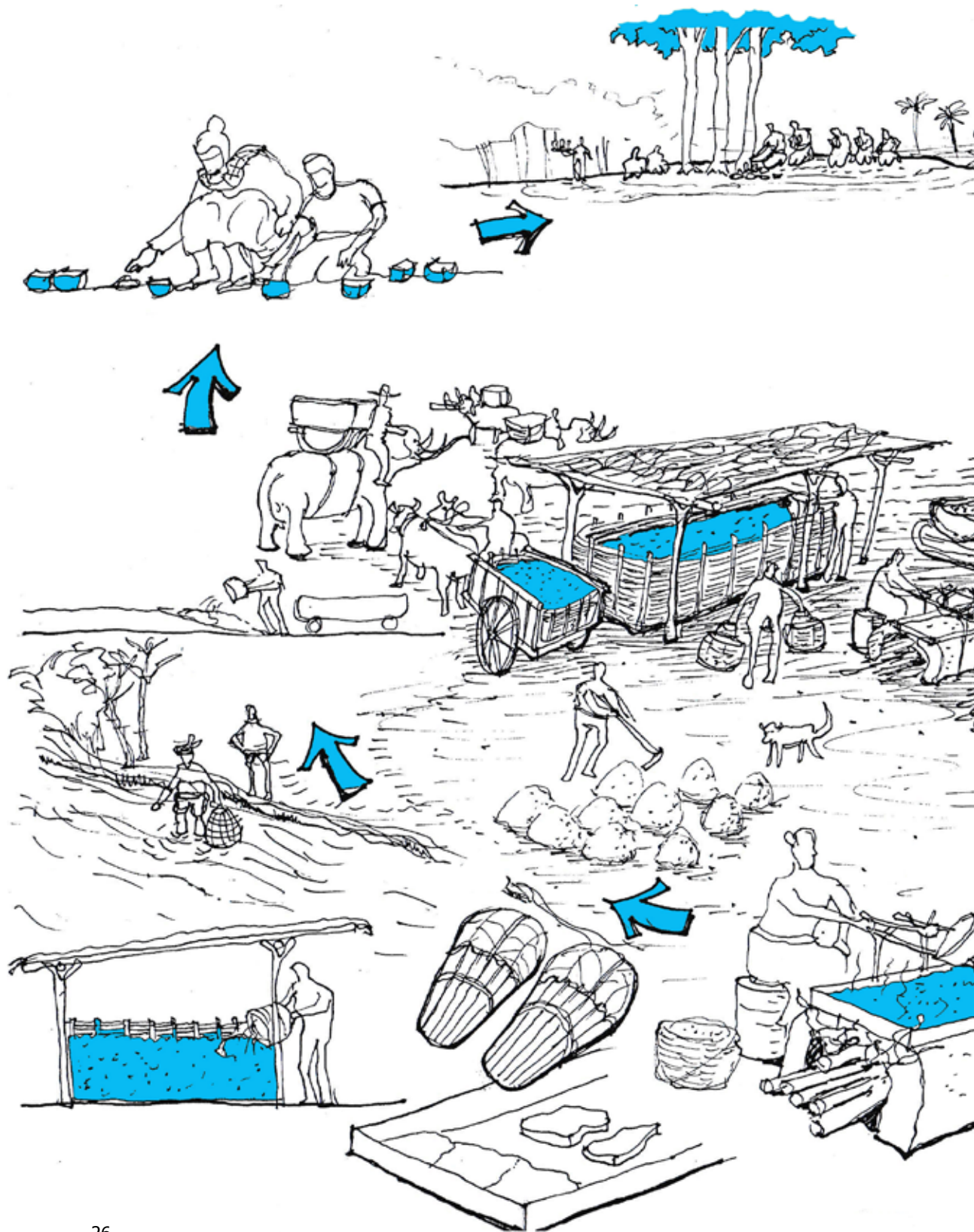

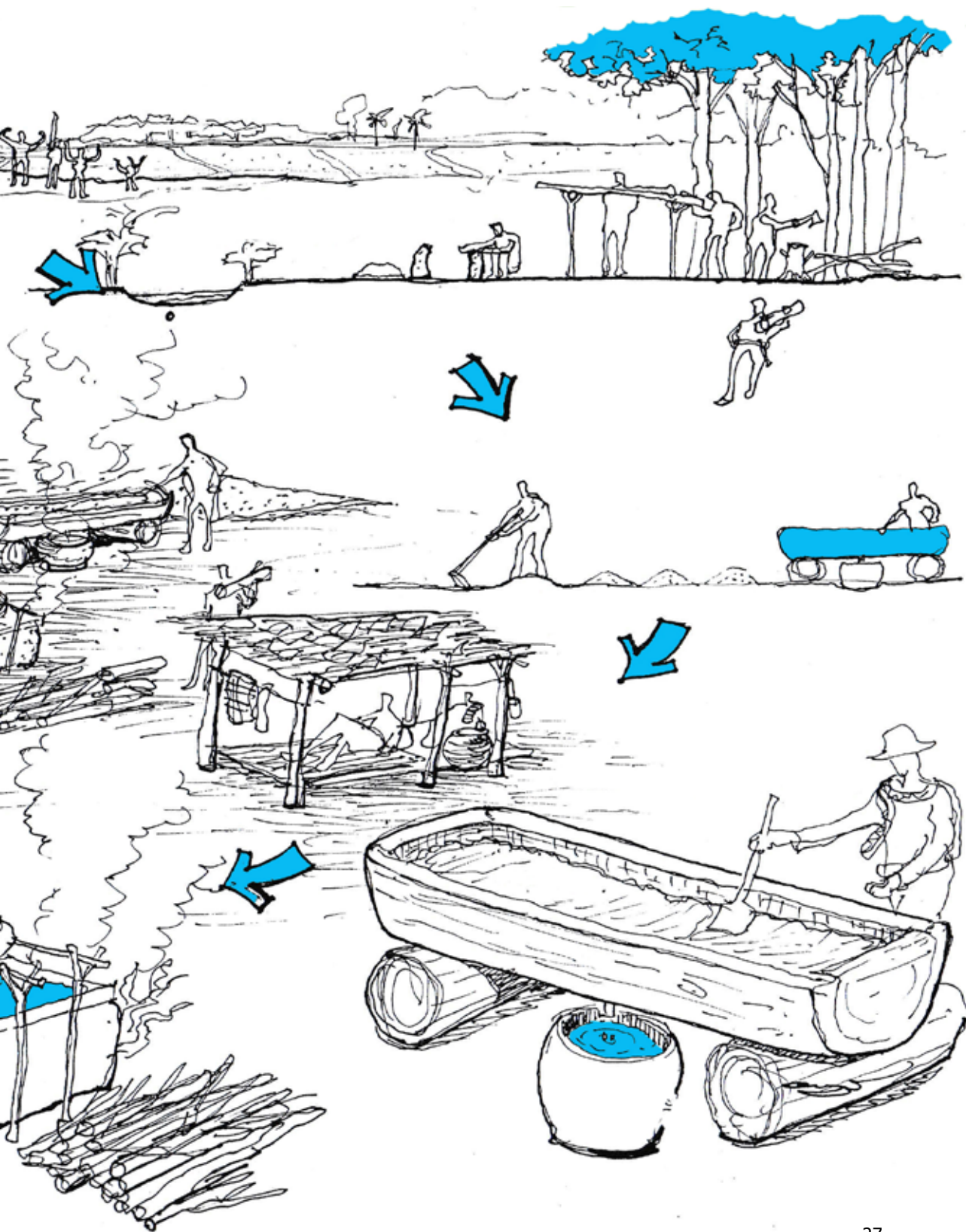

ທ້າວຜາແດງກໍ່ເລີຍຖາມນາງໄອ່ວ່າ, “ເຈົ້າບໍ່ຢ້ານດິນຂອງເຈົ້າຈົມລົງພື້ນບາດານບໍ່?” ເມື່ອລາວວ່າແນວນັ້ນ, ກໍ່ເກີດມີສຽງດັງມາຈາກຕົວເມືອງ. ທ້າວຜາແດງ ໄດ້ບອກນາງໄອ່ໃຫ້ຟ້າວໂດດຂຶ້ນຫລັງມ້າ. ຕົວເມືອງຖືກທຳລາຍລົງ. ນາງໄອ່ຮີບໂຮມເອົາສິ່ງຂອງມີຄ່າ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ແຫວນ, ສາຍຄໍ ແລະ ອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ຄ້ອງ, ກອງ ແລະ ຄຳ.

ຍ້ອນມີເຄື່ອງຂອງຫຼາຍເຮັດໃຫ້ມ້າບັກສາມແລ່ນບໍ່ສະດວກ. ພະຍານາກ ແລະ ທະຫານຂອງລາວກຳລັງຕິດຕາມມາຈົນເກືອບຈະທັນ, ພື້ນດິນກໍ່ກຳລັງພັງທະລາຍລົງ. ມ້າບັກສາມ ໄດ້ແລ່ນມາຮອດແມ່ນ້ຳ. ທ້າວຜາແດງ ໄດ້ບອກນາງໄອ່ໃຫ້ຖິ້ມສິ່ງຂອງຕ່າງໆທີ່ລາວເອົາມາ ເພາະວ່າມັນໜັກຫລາຍເກີນໄປ. ດັ່ງນັ້ນ, ນາງໄອ່ກໍ່ເລີຍຖິ້ມຄ້ອງ, ກອງ, ແຫວນ ແລະ ອື່ນໆ. ມ້າບັກສາມ ໄດ້ພະຍາຍາມໂດດຂ້າມຂອນໄມ້ທີ່ຂວາງທາງ. ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ມັນກໍ່ບໍ່ສາມາດໂດດຂ້າມໄດ້ ເພາະວ່າ ນັ້ນແມ່ນພະຍານາກທີ່ແປງກາຍເປັນຂອນໄມ້.

ທ້າວ ຜາແດງ ໄດ້ຄິດຫາວິທີທາງວ່າຈະເຮັດແນວໃດເພື່ອໃຫ້ນາງໄອ່ປອດໄພ. ລາວໄດ້ວາງເສົາໄມ້ລົງພື້ນດິນ ແລະ ປ່ອຍນາງໄອ່ໄວ້ ແລ້ວຈຶ່ງມາຮັບເອົາພາຍຫລັງ. ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ຫລັງຈາກລາວປ່ອຍນາງໄອ່ລົງພື້ນດິນ ນາງໄອ່ກໍ່ຈົມລົງພື້ນນ້ຳ. ທ້າວຜາແດງ ແລະ ມ້າບັກສາມ ໄດ້ກັບຄືນໄປເມືອງ ແລະ ເຫັນພຽງແຕ່ທະເລສາຍທີ່ເຕັມໄປດ້ວຍນ້ຳ. ນັ້ນແມ່ນເປັນທີ່ມາວ່າ ໜອງຫານໄດ້ສ້າງຂຶ້ນມາແນວໃດ. 🌊

ລະດັບປະຖົມສຶກສາ ປ 1-4

ລະດັບຄາດໝາຍ

- ເພື່ອທຳຄວາມຮູ້ຈັກກ່ຽວກັບຄຸນລັກສະນະດ້ານພູມມີປະເທດຂອງພື້ນທີ່ນັກຮຽນອາໄສຢູ່.
- ເພື່ອເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສາຍພົວພັນລະຫວ່າງ ພູມສັນຖານຂອງພື້ນທີ່ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່.
- ເພື່ອສ້າງສາຍສຳພັນອັນໃກ້ສິດຕິດແທດກັບ ພຶດ ແລະ ສັດໃນເຂດທ້ອງຖິ່ນ, ແລະ ປຸກຝັງຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ດີໃນການປົກປັກຮັກສາໃຫ້ມັນໃຫ້ດີ.

ກິດຈະກຳ (ເວລາ: 30-40 ນາທີ)

1. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຕັ້ງຄຳຖາມຕໍ່ກັບກຸ່ມຄົນຄ້ວາ, “ເຈົ້າຮູ້ຈັກກ່ຽວກັບ ທະເລສາບໜອງຫານບໍ່ (ຫລື ຄົ້ນຄ້ວາກ່ຽວກັບຄຸນລັກສະນະທາງພູມມີປະເທດອື່ນໆ)? ເຈົ້າເຄີຍໄປສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວບໍ່? ມັນເປັນສະຖານທີ່ແນວໃດ?”
2. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ແນະນຳກ່ຽວກັບເລື່ອງໂດຍເວົ້າວ່າ, “ຂ້ອຍຈະອ່ານກ່ຽວກັບເລື່ອງທະເລສາບໜອງຫານໃຫ້ເຈົ້າຟັງ. ກະລຸນາຟັງຢ່າງຮອບຄອບ ແລະ ຄິດເບິ່ງວ່າມັນສ້າງຂຶ້ນມາໄດ້ແນວໃດ.” ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ອ່ານເລື່ອງດັ່ງໆ.
3. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ໃນເລື່ອງ, ເປັນຫຍັງພື້ນທີ່ດິນຈຶ່ງຈົມລົງ ແລະ ກາຍເປັນທະເລສາບຂະໜາດໃຫຍ່?”
4. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ມັນມີພຶດ ແລະ ສັດປະເພດໃດແດ່ທີ່ປະກົດມີຢູ່ໃນເລື່ອງ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ. ເພື່ອເຮັດໃຫ້ນັກຮຽນໄດ້ຮັບຮູ້ວ່າ ພຶດ ແລະ ສັດປະເພດໃດແດ່ທີ່ມີຢູ່ໃນເລື່ອງ, ແລະ ສຳລັບ ພຶດ ແລະ ສັດທີ່ນັກຮຽນບໍ່ໄດ້ກ່າວມາ, ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ຂຽນຊື່ໃສ່ເທິງກະດານ, ແລະ ເວົ້າວ່າ, “ຂ້ອຍຄິດວ່າ.....ມີຢູ່ໃນເລື່ອງ, ແມ່ນບໍ່?”
5. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ມີຜູ້ໃດແດ່ທີ່ເຄີຍເຫັນເຫດການ, ການຊຸດຕົວຂອງພື້ນດິນໃນບໍລິເວນໝູ່ບ້ານຂອງຕົນເອງ?”
6. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ເຈົ້າເຄີຍເຫັນ ພຶດ ແລະ ສັດປະເພດໃດແດ່ທີ່ປະກົດມີໃນເລື່ອງຢູ່ໃກ້ໆ ບໍລິເວນໝູ່ບ້ານຂອງເຈົ້າ?” ຂຽນຄຳຕອບຂອງນັກຮຽນໃສ່ເທິງກະດານ (ຫລື ໝາຍວົງມົນເອົາຄຳຕອບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນຂັ້ນຕອນທີ 4).
7. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ມີສະຖານທີ່ໃດແດ່ໃນໝູ່ບ້ານຂອງເຈົ້າທີ່ມີສ່ວນພົວພັນກັບນິທານ ຫລື ຕຳນານພື້ນບານ? ມັນເປັນເລື່ອງກ່ຽວກັບຫຍັງ? ມັນມີພຶດ ແລະ ສັດປະເພດໃດແດ່ທີ່ມີຢູ່ໃນເລື່ອງ?” ໃຫ້ນັກຮຽນນຳສະເໜີຜົນຂອງການຄົ້ນຄ້ວາຂອງເຂົາເຈົ້າ.
8. ສະຫຼຸບສັງລວມກິດຈະກຳໂດຍໃຫ້ຢືນຢັນຄຳເວົ້າຕ່າງໆດັ່ງລຸ່ມນີ້ກັບນັກຮຽນ. “ມັນມີຫລາກຫລາຍສະຖານທີ່ໃນເຂດພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວທີ່ມີຄຸນລັກສະນະທາງພູມມີປະເທດທີ່ແຕກຕ່າງກັນໄປ.” “ມັນມີພຶດ ແລະ ສັດຈຳນວນຫລວງຫລາຍທີ່ອາໄສຢູ່ກັບປະຊາຊົນທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານ ແລະ ເຂດພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ.

ລະດັບການສຶກສາ ປ5-ມ1

ລະດັບຄາດໝາຍ

- ເພື່ອທຳຄວາມຮູ້ຈັກກ່ຽວກັບຄຸນລັກສະນະດ້ານພູມມິປະເທດຂອງພື້ນທີ່ນັກຮຽນອາໄສຢູ່.
- ເພື່ອເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສາຍພົວພັນລະຫວ່າງ ພູມສັນຖານຂອງພື້ນທີ່ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່.
- ເພື່ອເຂົ້າໃຈເຖິງກໍລະນີຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວກັບປະເພນີທ້ອງຖິ່ນທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນມາ ວ່າມີສາຍພົວພັນກັບປະກົດການທຳມະຊາດ.
- ເພື່ອໃຫ້ເຫດຜົນໃນການຄົ້ນຄິດກ່ຽວກັບບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມໃນເຂດພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ.

ກິດຈະກຳ 1) (ເວລາ: ປະມານ 1 ຊົ່ວໂມງ)

1. ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ແນະນຳກ່ຽວກັບເລື່ອງໂດຍເວົ້າວ່າ, “ຂ້ອຍຈະອ່ານກ່ຽວກັບເລື່ອງທະເລສາບໜອງຫານໃຫ້ເຈົ້າຟັງ. ກະລຸນາຟັງຢ່າງຮອບຄອບ ແລະ ຄິດເບິ່ງວ່າມັນສ້າງຂຶ້ນມາໄດ້ແນວໃດ.” ໃຫ້ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ ອ່ານເລື່ອງດັ່ງໆ.

2. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ມັນມີສະຖານທີ່ໃດແດ່ໃນໝູ່ບ້ານຂອງເຈົ້າທີ່ມີສ່ວນພົວພັນກັບນິທານ ຫລື ຕຳນານພື້ນບານ? ມັນມີຊື່ວ່າແນວໃດແດ່?” ໃຫ້ນັກຮຽນນຳສະເໜີຜົນຂອງການຄົ້ນຄ້ວາຂອງເຂົາເຈົ້າ.

3. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ມີຜູ້ໃດແດ່ທີ່ເຄີຍເຫັນເຫດການ, ການຊຸດຕົວຂອງພື້ນດິນໃນບໍລິເວນໝູ່ບ້ານຂອງຕົນເອງ? ຖ້າວ່າມັນມີເລື່ອງທີ່ຄ້າຍຄືກັນເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນບໍລິເວນໝູ່ບ້ານຂອງເຈົ້າ, ເຈົ້າຄິດວ່າອັນໃດທີ່ເປັນສາຍເຫດ?” ໃຫ້ນັກຮຽນສະເໜີຜົນການຄົ້ນຄ້ວາຂອງເຂົາເຈົ້າ.

4. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນ, “ເຈົ້າຮູ້ບໍ່ວ່າເກືອທີ່ເຈົ້າໃຊ້ເຂົ້າໃນການປຸງແຕ່ງອາຫານທຸກມື້ນີ້ ແມ່ນໄດ້ມາຈາກໃສ?” ໃຫ້ນັກຮຽນສະເໜີຜົນການຄົ້ນຄ້ວາຂອງເຂົາເຈົ້າ.

5. ສະຫຼຸບສັງລວມກິດຈະກຳໂດຍໃຫ້ຍືນຍັນຄຳເວົ້າຕ່າງໆດັ່ງລຸ່ມນີ້ກັບນັກຮຽນ. “ຊື່ຂອງສະຖານທີ່ຕ່າງໆ ແລະ ຄຸນລັກສະນະທາງພູມມິປະເທດແມ່ນມີສ່ວນພົວພັນກັນຢູ່ເລື້ອຍໆ, ເນື່ອງຈາກວ່າ ຕຳນານ ແລະ ນິທານພື້ນບ້ານແມ່ນມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງເຊິ່ງກັນແລະກັນ ກັບປະກົດການທຳມະຊາດໃນເຂດພື້ນທີ່ນັ້ນໆ.” “ບັນຫາທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມແມ່ນຈະເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນສະຖານທີ່ພວກເຮົາຄຸ້ນເຄີຍກັບມັນ.”

ກິດຈະກຳ 1) ການສຳພາດ ແລະ ເຫດການໃນອະນາຄົດ (ເວລາ: ປະມານ 40 ນາທີ)

1. ໃຫ້ນັກຮຽນຖາມຜູ້ໃຫຍ່ວ່າ ສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດຢູ່ຕາມໝູ່ບ້ານຂອງເຂົາເຈົ້າ, ໂດຍສະເພາະ ປ່າໄມ້, ແມ່ນ້ຳ ແລະ ທະເລສາບ, ໄດ້ປ່ຽນແປງໄປຫລາຍປານໃດໃນໄລຍະ 10 ປີ ຫລື 20 ປີ ຜ່ານມາ, ແລະ ສະຫລຸບສັງລວມຜົນການຄົ້ນຄ້ວາ. ໂດຍສະເພາະ, ຖ້າວ່າຫາກມີບາງພື້ນທີ່ໃກ້ໆໝູ່ບ້ານກຳລັງມີການຜະລິດເກືອຢູ່, ແລະ ໃຫ້ນັກຮຽນຄົ້ນຄ້ວາວິໄຈກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ.

2. ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນ 1 ເຖິງ 4 ຈາກກິດຈະກຳ 1).

3. ໃຫ້ເວົ້າກັບນັກຮຽນວ່າ, “ພວກເຮົາມາຄິດເບິ່ງກ່ຽວກັບອະນາຄົດຂອງພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວທີ່ມີການຜະລິດເກືອ (ຫລື ກ່ຽວກັບປ່າໄມ້, ແມ່ນ້ຳ ແລະ ທະເລສາບ)” ໃຫ້ແຕ້ມເສັ້ນສະແດງຂອງເຫດການໃນອະນາຄົດ (ເບິ່ງກິດຈະກຳ 3) ຈາກເລື່ອງນິທານກ່ຽວກັບນົກເຄົ້າແລະຟານ ໂດຍເລີ່ມຈາກ ອະດີດ” ທາງເບື້ອງຊ້າຍ.

4. ເທິງເສັ້ນສະແດງ, ໃຫ້ຂຽນສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນທັງໝົດນັບຕັ້ງແຕ່ອະດີດຈົນຮອດປະຈຸບັນ.

5. ໃຫ້ຖາມນັກຮຽນວ່າ ຈະມີຫຍັງເກີດຂຶ້ນຕາມເສັ້ນສະແດງຈາກ “ປັດຈຸບັນ” ຈົນເຖິງ “ໃນອະນາຄົດ ຂ້ອຍບໍ່ຢາກເຫັນ - ຊັບພະຍາກອນສູນຫາຍໄປ” ແລະ ໃຫ້ຂຽນຄຳຕອບເຫລົ່ານັ້ນໃສ່ເທິງເສັ້ນສະແດງ.

6. ຈາກນັ້ນໃຫ້ຖາມນັກຮຽນເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີຄຳຄິດເຫັນຕໍ່ກັບ ມີສິ່ງໃດແດ່ທີ່ພວກເຮົາສາມາດເຮັດໄດ້ ຫລື ມີສິ່ງໃດແດ່ທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີ ເພື່ອສ້າງເສັ້ນຈາກ “ປັດຈຸບັນ” ຈົນເຖິງ “ໃນອະນາຄົດ ຂ້ອຍຢາກເຫັນ - ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງຊັບພະຍາກອນ” ແລະ ໃຫ້ຂຽນຄຳຕອບເຫລົ່ານັ້ນໃສ່ເທິງເສັ້ນສະແດງ.

7. ໃຫ້ສັງເກດເບິ່ງເສັ້ນສະແດງທີ່ໄດ້ແຕ້ມໄປນັ້ນ ແລະ ສະຫລຸບສັງລວມກິດຈະກຳ ໂດຍບອກເຫລົ່າສຳລັບສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນ (ຈາກອະດີດຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ) ເພື່ອໃຫ້ເຫັນສະພາບເຫດການຕົວຈິງໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ສິ່ງທີ່ພວກເຮົາຕ້ອງເຮັດ ຫລື ຈຳເປັນຕ້ອງເຮັດໃນອະນາຄົດ ເພື່ອໃຫ້ມີຊັບພະຍາກອນອຸດົມສົມບູນຫລາຍຂຶ້ນຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານຂອງພວກເຮົາ ຫລື ເຂດພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ.

❖ ຂໍ້ຄວາມເຖິງ ❖

ຜູ້ຊ່ວຍ ຫລື ຄູ່: ລະດັບຄາດໝາຍຂອງອຸປະກອນການສຶດສອນ ແລະ ວິທີນຳໃຊ້.

ປັ້ມນ້ອຍເຫລັ້ມນີ້ແມ່ນເຄື່ອງມືອັນໜຶ່ງທີ່ຈະຊ່ວຍໃຫ້ນັກຮຽນຂັ້ນປະຖົມສຶກສາ ແລະ ມັດທະຍົມສຶກສາຕອນຕົ້ນ ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ກັບສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດທີ່ເຂົາເຈົ້າຄຸ້ນເຄີຍ ແລະ ຄິດເຖິງບັນຫາທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍນຳໃຊ້ນິທານພື້ນບ້ານທີ່ບອກເລົ່າຕ່າງກັນມາຕາມຂອບເຂດພື້ນທີ່ລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ. ພວກເຮົາຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າ ພວກທ່ານຈະນຳໃຊ້ແລະພິຈາລະນາກ່ຽວກັບເລື່ອງເລົ່ານີ້ ເພື່ອເປັນແຮງຈູງໃຈໃນການສ້າງໂອກາດໃນການພັດທະນາສຳລັບເດັກນ້ອຍ ໄດ້ຮຽນຮູ້ແລະຄິດເຖິງຮູບແບບການດຳລົງຊີວິດຢູ່ເຂດທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມອ້ອມຂ້າງ.

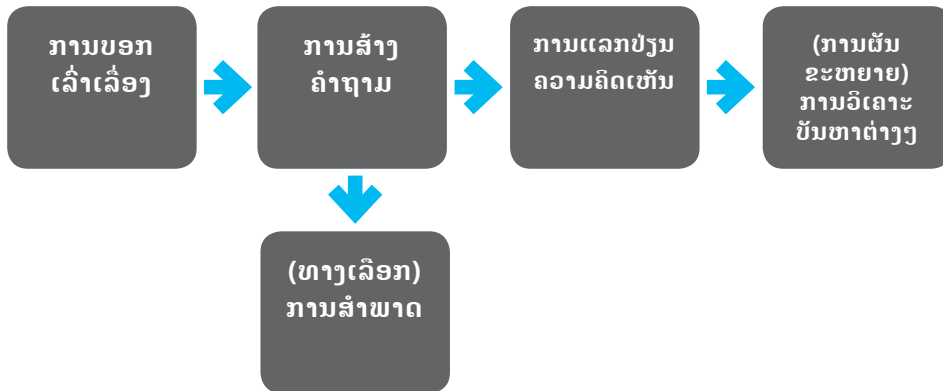
ກຸ່ມເປົ້າໝາຍ

ອຸປະກອນດັ່ງກ່າວ ແມ່ນມີຈຸດປະສົງນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການສຶກສາຂອງນັກຮຽນຂັ້ນປະຖົມສຶກສາ ແລະ ມັດທະຍົມສຶກສາຕອນຕົ້ນ (ປ1-໓4).

ລະດັບຄາດໝາຍການນຳໃຊ້ອຸປະກອນ (ປັບປຸງຜົນການຮຽນ)

1. ເພື່ອພັດທະນາຄວາມຮູ້ການສຶກສາຄຸ້ນເຄີຍຕໍ່ກັບພືດ ແລະ ສັດທີ່ມີຢູ່ເຂດທ້ອງຖິ່ນ, ແລະ ຊຸກຍູ້ຄວາມຕ້ອງການຢາກປຶກສາຂອງເຂົາເຈົ້າໃຫ້ຫລາຍຂຶ້ນ.
2. ເພື່ອສັງເກດຕີລາຄາ ແລະ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງທີ່ວ່າ ຈຳນວນພືດ ແລະ ສັດປະເພດປະເພດຕ່າງໆຈຶ່ງຫລຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ ເມື່ອທຽບໃສ່ອະດີດ.
3. ເພື່ອສັງເກດຕີລາຄາ ແລະ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງທີ່ວ່າ ການຂະຫຍາຍໂຕທາງດ້ານເສດຖະກິດ (ການພັດທະນາ) ແລະ ການປ່ຽນແປງໃນຮູບແບບການດຳລົງຊີວິດ ແມ່ນມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບການປ່ຽນແປງທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດ.
4. ເພື່ອມະໂນພາບ ແລະ ແບ່ງປັນສະຖານະພາບໃນເຂດພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍ ແລະ ວິໄສທັດທີ່ຕ້ອງການໃນອະນາຄົດ ສຳລັບເຂດພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ.
5. ເພື່ອທຳຄວາມຮູ້ຈັກ ແລະ ເຂົ້າໃຈຕໍ່ກັບບັນຫາຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການພັດທະນາ.
6. ເພື່ອຄິດເຖິງວິທີການວ່າອັນໃດທີ່ສາມາດເຮັດໄດ້ເພື່ອປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດ.

ຂັ້ນຕອນພື້ນຖານ

ຄໍາແນະນໍາເພີ່ມຕື່ມ

- ເມື່ອຈັດກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງ, ໃຫ້ກະກຽມອຸປະກອນການນຳໃຊ້ເສຍກ່ອນ (ເປັນຕົ້ນ ແຜ່ນໄປສເຕີ້, ປຶກເຟີດ, ແຜ່ນເຈ້ຍ A4 ແລະ ອື່ນໆ ສໍາລັບການຄົ້ນຄ້ວາເປັນກຸ່ມ)
- ເມື່ອກຳລັງປະຕິບັດກິດຈະກຳ, ໃຫ້ຈັດແບ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອອກເປັນ 4-6 ກຸ່ມນ້ອຍ. ແລ້ວໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຄົ້ນຄ້ວາກ່ຽວກັບບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນ ແລະ ສະເໜີຜົນການຄົ້ນຄ້ວາຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ຄຸນຄ່າ: ຄວາມຄິດເຫັນທີ່ພວກເຮົາຄາດຫວັງຢາກໃຫ້ພວກເຈົ້າໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ໃນການນຳໃຊ້ອຸປະກອນສົດສອນມີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້.

- ສິ່ງທີ່ສໍາຄັນກໍ່ຄືການຄົ້ນຄິດ ແລະ ການຄົ້ນຄ້ວາຈາກແນວມຸມມອງຂອງວັດທະນາທຳ, ເນື້ອໃນ ແລະ ນິທານພື້ນບ້ານທີ່ມີຕົ້ນກຳເນີດມາຈາກເຂດທ້ອງຖິ່ນ.
- ສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດຄວນໄດ້ຮັບການປົກປັກຮັກສາ.
- ວັດທະນາທຳພື້ນບ້ານ, ເຊັ່ນ ວິທີການປາກເວົ້າ ແລະ ປະເພນີຕ່າງໆທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນມາໃນແຕ່ລະຍຸກສະໄໝໃນເຂດທ້ອງຖິ່ນນັ້ນ, ຄວນໄດ້ຮັບການຮັກສາ ແລະ ປົກປ້ອງເອົາໄວ້.

Mekong Watch